

PREDLOG ZAKONA

**ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O DOSTOPU DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA**

ZDIJZ-E

Redni postopek (EVA 2015-3130-0002)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Direktiva 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja in njene spremembe iz leta 2013

Pojem ponovne uporabe podatkov javnega sektorja se je izoblikoval na ravni Evropske unije, s sprejetjem Direktive št. 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (v nadaljevanju: Direktiva ali Direktiva 2013/98/ES)¹. Ponovna uporaba podatkov javnega sektorja pomeni, da organi podatke oziroma dokumente, ki jih zbirajo in pripravljajo v okviru izvrševanja javnih nalog, dajo na voljo za nadaljnjo uporabo, t.i. ponovno uporabo, s strani posameznikov ali gospodarskih subjektov.² V poštev pridejo tisti podatki oziroma informacije, ki so ustvarjeni s strani organov v okviru izvrševanja javnih nalog in ki so prosto-dostopni v skladu s predpisi, ki urejajo dostop do informacij javnega značaja. Ponovna uporaba informacij javnega značaja pomeni uporabo s strani fizičnih ali pravnih oseb za pridobitne ali nepridobitne namene razen za prvotni namen v okviru javne naloge, zaradi katerega so bili dokumenti izdelani.³

Ponovna uporaba predvideva določeno oplemenitenje surovih informacij, torej dodajanje vrednosti (npr. izdelava statističnih analiz na podlagi surovih statističnih podatkov ali izdelava bonitetnih ocen, na podlagi ekonomskih kazalnikov), lahko vključuje tudi založništvo (npr. zemljevidi, avtomobilski navigacijski sistemi), pa tudi vsakršno drugačno izkoriščanje podatkov (npr. izdelava spletnih aplikacij, podatkovno novinarstvo, vremenske napovedi itd). Preko možnosti ponovne uporabe podatkov, je omogočeno, da se javnost s podatki ne le seznani, temveč da surove podatke nadalje obdeluje in analizira, kar lahko pripomore h krepitvi participativne demokracije ter pomembno prispeva k preglednosti, odgovornosti in večji učinkovitosti javne uprave in širšega javnega sektorja. Poleg tega omogoča tudi večji politični nadzor javnosti nad delovanjem organov javnega sektorja in nad njihovim spoštovanjem pravnega reda. Posledica takšnega nadzora je zagotovo tudi zmanjševanje zlorab in nepravilnosti ter racionalnejša poraba javnega denarja. Direktiva 2003/98/ES je bila v Republiki Sloveniji implementirana leta 2005, s sprejemom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dostopu do informacij javnega značaja.⁴ V skladu z namenom Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14 in 50/14; v nadaljevanju: ZDIJZ) so organi pozvani, da poleg omogočanja dostopa do informacij javnega značaja, v čim večji meri omogočajo tudi ponovno uporabo informacij in podatkov s katerimi razpolagajo.⁵ Predpogoj za ponovno uporabo je, da gre za informacije javnega značaja glede katerih ni omejitev dostopa po ZDIJZ. Spodbujanje ponovne uporabe informacij in podatkov javnega sektorja

¹ Direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja, UL EU L 345, 31.12.2003, str. 90–96.

² Glej četrty odstavky 2. členu Direktive in tretji odstavky 4. členu ZDIJZ.

³ Glej 3. odstavky 4. členu ZDIJZ.

⁴ Novela ZDIJZ-A, Uradni list RS št. 61/05.

⁵ V praksi, je ponovna uporaba aktualna predvsem za organe, ki razpolagajo z velikimi bazami podatkov, npr. Ajpes, GURS, Statistični urad RS, UMAR, Ministrstvo za finance, ARSO itd.

je omenjeno tudi v besedilu **Strategije razvoja javne uprave 2014-2020**⁶, poglavje o odprtih podatkih javnega sektorja pa je vključeno tudi v besedilo **Strategije razvoja informacijske družbe do leta 2020**⁷.

Direktiva 2003/98/ES predstavlja zagotovilo za enakopravno in vsem zainteresiranim subjektom omogočeno ponovno uporabo informacij javnega značaja. Nanaša se na vse informacije, s katerimi razpolaga javni sektor, tako na nacionalni ravni (npr. podatki državnih organov, javnih zavodov, agencij itd) kot na lokalni ravni (npr. podatki občin). Pomembno je, da direktiva prepoveduje ekskluzivno podeljevanje pravic in druge dejavnosti, ki lahko preprečujejo konkurenčnost trga informacij na ravni Evropske unije. Poleg tega direktiva določa tudi najvišjo mejo zaračunavanja ponovne uporabe informacij javnega značaja in hkrati spodbuja države članice k nižjemu zaračunavanju oziroma brezplačnemu posredovanju informacij za ponovno uporabo.

Februarja 2011 je Evropski Svet naložil Komisiji, naj pripravi ukrepe za zagotovitev hitrega napredka na področju digitalnega gospodarstva in čimprejšnjo vzpostavitev enotnega digitalnega trga EU. Komisija se je na poziv Evropskega Sveta odzvala tako, da je pripravila strategijo EU na področju odpiranja podatkov: **Sporočilo o odprtih podatkih** (*Communication on Open Data*), v kateri je odprte podatke označila kot gonilo za inovacije in gospodarsko rast (predvsem preko razmaha digitalnega gospodarstva) ter zagotovilo za transparentno upravljanje.⁸

Komisija je za izhodišče vzela cilje **Strategije Evropa 2020**⁹, namreč zagotoviti trend gospodarske rasti v okviru Evropske unije, zato se je najprej osredotočila na vprašanje, kako okrepiti inovativni potencial in kako najbolje izrabiti obstoječe vire. Ugotovljeno je bilo, da enega od pomembnih virov predstavljajo podatki javnega sektorja, torej podatki, ki jih vsakodnevno zbirajo in pripravljajo organi javnega sektorja pri izvrševanju svojih javnih nalog. Gre za najrazličnejše vrste podatkov, kot so na primer: meteorološki, drugi okoljski, statistični, finančni, in tako dalje, pri čemer gre praviloma za celotne podatkovne zbirke takšnih podatkov. Ocenjeno je bilo, da imajo ti podatki velik potencial za izdelavo najrazličnejši aplikacij in storitev digitalnega gospodarstva, ki žal ostaja neizkoriščen. V zadnjih letih se je količina podatkov na svetu, zaradi enostavne digitalizacije, znatno povečala, hkrati se nenehno razvijajo tehnologije za analiziranje in obdelavo podatkov, kar omogoča oblikovanje novih proizvodov in storitev, ki temeljijo na združevanju ali kombiniranju podatkov. Zaradi tveganja, da gospodarske in socialne priložnosti, ki jih omogoča ponovna uporaba javnih podatkov, ne bodo izkoriščene, je Komisija konec leta 2011 pripravila predlog sprememb Direktive št. 2003/98/ES o ponovni uporabi podatkov javnega sektorja¹⁰, ki so bile v 2013 tudi sprejete (Direktiva 2013/37/EU o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja; v nadaljnjem besedilu: **Direktiva 2013/37/EU**).¹¹

Hkrati s spremembo pravnega okvira za ponovno uporabo, je Komisija vzpostavila novi enotni podatkovni portal (t.i. *Open Data portal*), ki predstavlja vzorčni model portala odprtih podatkov.¹² Delo Komisije je sedaj osredotočeno na vzpostavitev vse-evropskega portala odprtih podatkov, kot enotne

⁶ Pripravlja Ministrstvo za javno upravo, osnutek je objavljen na:

http://www.mju.gov.si/si/delovna_podrocja/kakovost_v_javni_upravi/strategija_razvoja_javne_uprave/

⁷ Pripravlja Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport; osnutek je objavljen na:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Informacijska_druzba/pdf/DSi_Strategija_ID_2020_20150306.pdf

⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij: Odprti podatki, Gonilna sila za inovacije, gospodarsko rast in pregledno upravljanje, dok. COM(2011) 882 konč. z dne 12.12.2011; objavljeno na spletu:

http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/opendata2012/open_data_communication/sl.pdf .

⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_sl.htm

¹⁰ Originalni predlog Komisije – predlog Direktive o spremembi Direktive št. 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja, je objavljen na spletu:

http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/opendata2012/revision_of_PSI_Directive/proposal_directive_SL.pdf , na dan 1.3.2012.

¹¹ Direktiva 2013/37/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja, UL EU L 175, 27.6.2013, str. 1, objavljeno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0037>

¹² Evropska komisija je svoj portal odprtih podatkov predstavila dne 23.2.2013, na mednarodni dan odprtih podatkov; <http://open-data.europa.eu/en/> .

vstopne točke za ponovno uporabo podatkov vseh institucij EU in nacionalnih organov držav članic.¹³ Navedeni projekti Komisije sovpadajo z ambicioznimi politikami transparentnosti in razvijanjem portalov odprtih podatkov po vsem svetu.¹⁴

S spodbujanjem ponovne uporabe podatkov in promoviranjem odprtih podatkov na ravni Evropske unije, so tesno povezane tudi zakonodajne in politične pobude v okviru posameznih sektorjev, ki zadevajo specifične vrste podatkov:

- okoljski podatki (*Direktiva o dostopu javnosti do informacij o okolju* in *Direktiva o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti, t.i. INSPIRE Direktiva*);
- prometni podatki (pobude za uvajanje inteligentnih prometnih sistemov);
- znanstveni in raziskovalni podatki (politika Komisije za prost dostop do objav, financiranih iz sredstev EU);
- podatki na področju kulture (politika za digitalizacijo kulturne dediščine).

Direktiva 2013/37/EU o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja

Evropski parlament je spremembe Direktive o ponovni uporabi informacij javnega sektorja potrdil junija 2013 (Direktiva 2013/37/EU). Države članice morajo spremembe implementirati v svoj pravni red v prvi polovici leta 2015 (do 18.7.2015).

Glavne spremembe, vsebovane v določbah Direktive 2013/37/EU:

- vzpostavitev resnične pravice do ponovne uporabe – organi so praviloma dolžni omogočiti ponovno uporabo vseh javnih, torej prosto-dostopnih informacij oziroma podatkov, s katerimi razpolagajo;
- sprememba pravil zaračunavanja za ponovno uporabo podatkov (organi naj bi po novem zaračunavali zgolj mejne stroške, ki jih imajo s posredovanjem podatkov);
- obvezni nadzor neodvisnega organa nad izvajanjem ponovne uporabe kar zadeva zaračunavanje in druge pogoje za ponovno uporabo, kot je to že vrsto let praksa pri nas (pritožbeni organ Informacijski pooblaščenec);
- razširitev dometa režima ponovne uporabe tudi na določene kulturne institucije (muzeje, arhive in knjižnice);
- spodbujanje objave podatkov v odprtih, strojno-berljivih formatih skupaj z metapodatki (portali odprtih podatkov).

Spremembe naj bi vplivale na večje odpiranje podatkov, s katerimi razpolagajo organi javnega sektorja, na povečanje obsega ponovne uporabe s strani zainteresiranih subjektov in s tem k dodatnemu razmahu digitalnega gospodarstva. Odpiranje podatkov zato pomeni odpiranje poslovnih priložnosti in ustvarjanje delovnih mest. Komisija se sklicuje na študijo, kjer je celotna vrednost trga informacij javnega sektorja v letu 2008 v EU ocenjena na 28 milijard EUR. Celoten dobiček zaradi nadaljnega odprtja informacij javnega sektorja z zagotavljanjem lažjega dostopa v EU pa bi znašal približno 40 milijard EUR na leto.¹⁵ Spremembe direktive so nastale tudi kot posledica pritožb, da je cena, ki jo organi zaračunavajo za ponovno uporabo, previsoka in pomeni prepreko za ponovno uporabo. Po drugi strani so javna sredstva organov vedno bolj omejena in lahko nekateri organi zagotavljajo svoje storitve predvsem tudi na podlagi sredstev, ki jih pridobijo ravno zato, ker zagotavljajo določene podatke za ponovno uporabo.

¹³ Pan-evropski portal odprtih podatkov: <http://publicdata.eu/> .

¹⁴ Tako s strani držav (npr. UK: <data.gov.uk> ali Francija: <www.data.gov.fr>) kot s strani večjih mest (npr. London: <data.london.gov.uk> ali Berlin: <daten.berlin.de>).

¹⁵ Na temo ekonomskih učinkov zniževanja cene za ponovno uporabo podatkov javnega sektorja oziroma večjega odpiranja podatkov javnega sektorja je bilo narejenih kar nekaj analiz, ki jih Komisija podrobneje opisuje na svojih spletnih straneh: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/economic-analysis-psi-impacts> .

S spremembami bodo v režim ponovne uporabe zapadli muzeji, knjižnice in arhivi, vendar zgolj v zvezi s tistim prosto-dostopnim gradivom, na katerem nobena tretja oseba ni imetnik pravic intelektualne lastnine. Zato bodo navedene institucije zavezane nuditi predvsem ponovno uporabo kulturnega gradiva, na katerem nobena oseba nima avtorskih pravic, ki torej v smislu zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ni več avtorsko-pravno varovano in je torej v javni domeni.¹⁶ V zvezi z gradivom, na katerem so same institucije imetniki pravic intelektualne lastnine, pa režim pravil za ponovno uporabo začne veljati, kolikor se institucija odloči ponuditi gradivo za ponovno uporabo (diskrecijska pravica). Za kulturne ustanove bodo v primerjavi z drugimi organi javnega sektorja tudi sicer veljala nekatera privilegirana pravila (predvsem glede zaračunavanja).

Predpogoj za ponovno uporabo je, da gre za javno-dostopne podatke javnega sektorja. Kadar gre torej za prosto dostopne podatke, je splošno pravilo, ki ga vzpostavlja spremenjena direktiva, da so organi javnega sektorja zavezani dati, praviloma brezplačno oziroma zgolj z zaračunavanjem tako imenovanih »mejnih stroškov«, na razpolago za ponovno uporabo vse podatke, dokumente in baze podatkov, s katerimi razpolagajo (razen kolikor je imetnik pravic intelektualne lastnine v zvezi z dokumenti oziroma bazami podatkov tretja oseba).

Komisija v *Smernicah o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov*¹⁷ ugotavlja, da je naslednjih pet kategorij tematskih podatkovnih zbirk tistih, po katerih ponovni uporabniki v EU najbolj povprašujejo in bi bile torej lahko prednostno dane na voljo za ponovno uporabo:

Kategorija	Primeri podatkovnih zbirk
1. Geoprostorski podatki	poštne številke, nacionalne in lokalne karte (katastrske, topografske, pomorske karte, karte upravnih mej itd.)
2. Podatki, zbrani z opazovanjem Zemlje, in okoljski podatki	vesoljski podatki in podatki <i>in situ</i> (spremljanje vremena, kakovosti zemlje in vode, porabe energije, ravni izpustov itd.)
3. Prometni podatki	vozni redi javnega prevoza (vseh vrst prevoza) na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, dela na cesti, prometne informacije itd.
4. Statistični podatki	nacionalni, regionalni in lokalni statistični podatki z glavnimi demografskimi in gospodarskimi kazalniki (BDP, starost, zdravstvo, brezposelnost, prihodki, izobraževanje itd.)
5. Podatki o gospodarskih družbah	registri podjetij in poslovni registri (seznamei registriranih podjetij, podatki o lastništvu in vodstvu, registracijski identifikatorji, bilance stanja itd.)

Spremembe direktive prinašajo tudi spremenjena pravila zaračunavanja podatkov za ponovno uporabo. V skladu s spremenjenim 6. členom direktive¹⁸ naj bi bilo zaračunavanje po novem **omejeno na mejne stroške**, ki nastanejo zaradi "reprodukcije, zagotavljanja in razširjanja dokumentov", torej brez kritja stroškov za zbiranje in pripravo surovih podatkov. Gre za precejšnjo spremembo v primerjavi z veljavnimi pravili (veljavni 34.a člen ZDIJZ in poglavje št. VIII Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja), ki kot zgornjo mejo določajo stroške "zbiranja, priprave,

¹⁶ Glej 58. člen Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08 in 110/13): "S pretekom rokov trajanja avtorske pravice, ki so določeni v tem oddelku, avtorsko delo ni več avtorskopravno varovano".

¹⁷ Smernice o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov (UL EU C 240, 24.7.2014, str. 1, objavljeno na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724(01)&from=EN)

¹⁸ Neuradno prečiščeno besedilo Direktive EU o ponovni uporabi informacij javnega sektorja: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/consolidated-version-psi-directive-now-available>.

reprodukcije in razširjanja, vključno z razumno donosnostjo naložbe". Besedilo spremenjene direktive ne vsebuje definicije "mejnih stroškov", vendar naj bi veljalo, da so v primeru že digitaliziranega javnega gradiva, mejni stroški bolj ali manj blizu ničle (gre za neposredne stroške reprodukcije in elektronskega posredovanja dodatnega digitalnega izvoda dokumenta). Pravilo mejnih stroškov pa ne bo zavezovalo **organov, od katerih se zahteva, da sami ustvarijo prihodek za kritje znatnega dela svojih stroškov**, povezanih z izvajanjem svojih javnih nalog (razlika, ki je ne pridobijo iz proračuna). Prav tako se **izjemoma ne bo uporabljalo za dokumente, evidence ali baze podatkov**, glede katerih se od organov zahteva, **da ustvarijo zadosten prihodek za kritje znatnega dela stroškov** njihovega zbiranja, priprave, reprodukcijo in razširjanja. **V skladu z Direktivo (6. člen) mora biti takšna zahteva opredeljena z zakonom, drugimi obvezujočimi predpisi ali biti v skladu z običajno upravno prakso v državi članici.** Pod tovrstne dokumente, naj bi največkrat sodile velike baze podatkov, v vzpostavitve katerih so bila vložena velika sredstva in ki, poleg tega terjajo tudi velike stroške vzdrževanja, ker potrebujejo npr. dnevno ažuriranje. Pri pravilih zaračunavanja gre za rešitev, ki naj bi ob zagotavljanju učinkovite ponovne uporabe za zainteresirane ponovne uporabnike, vendarle ne povzročila dodatnih bremen zavezanim organom javnega sektorja, kar v času finančne krize, za javni sektor ne bi bilo sprejemljivo.

Knjižnice, muzeji in arhivi kot novi zavezanci za nudenje podatkov za ponovno uporabo

Digitalizacija podatkov s področja kulture in kulturnih zbirk spodbuja dostop do kulture in odpira možnosti za digitalno gospodarstvo. Razširitev dometa Direktive na institucije s področja kulture je zato praktična posledica procesa digitalizacije kulturnega gradiva. Na tej podlagi so namreč komercialne dejavnosti kulturnih institucij prav tako podvržene pravilom transparentnosti in nediskriminacije.¹⁹ Pravila Direktive glede zagotavljanja ponovne uporabe kulturnega gradiva so osnovana na enakih načelih kot **Priporočila Komisije o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva ter njegovi digitalni hrambi** iz oktobra 2011, namreč široka dostopnost kulturnega gradiva.²⁰ Razlika je v naravi instrumenta, priporočila so nezavezujoča, kot podpora projektu Europeana²¹ in digitalizaciji evropskih gradiv s področja kulture, pravila direktive pa morajo države članice prenesti v svoj pravni red.

Direktiva 2013/37/EU zavezuje države članice, da v ureditev ponovne uporabe vključijo tudi tiste dokumente, informacije in podatke s področja kulture, s katerimi razpolagajo muzeji, knjižnice in arhivi. Poudariti je potrebno, da so v skladu z določbami Direktive navedeni organi podvrženi režimu ponovne uporabe zgolj v zvezi s tistim gradivom, na katerem nobena tretja oseba ni imetnik pravic intelektualne lastnine. Navedene institucije bodo zato v prvi vrsti zavezane nuditi predvsem ponovno uporabo kulturnega gradiva, ki je v javni domeni (npr. na katerem nobena oseba ni imetnik avtorskih pravic). V zvezi z gradivom, na katerem imajo institucije pravice intelektualne lastnine, režim pravil za ponovno uporabo prične veljati, kadar se institucija odloči ponuditi določeno gradivo za ponovno uporabo oziroma kadar dovoli ponovno uporabo gradiva.²² Za razliko od drugih institucij, kjer velja, da je vse kar je prosto-dostopno, praviloma tudi ponovno uporabno, imajo torej kulturne institucije glede tega pravico diskrecije. Vendar kadar kulturne institucije dajo določeno gradivo na voljo za ponovno uporabo vsaj enemu prosilcu ali kadar institucije same ponovno uporabljajo določene podatke kot vhodne podatke za svoje poslovne dejavnosti zunaj področja opravljanja javnih nalog, se šteje, da so zadevna gradiva, na voljo za ponovno uporabo vsakomur (pod enakimi pogoji).

Na področju kulture je digitalizacija gradiva bistvenega pomena, vendar pa so v praksi lahko stroški digitalizacije glavni razlog za omejevanje ponovne uporabe gradiva. Zato bodo za navedene organe s področja kulture veljala nekatera privilegirana pravila. Glede zaračunavanja za ponovno uporabo

¹⁹ Več o razlogih za vključitev institucij s področja kulture (knjižnic, muzejev in arhivov) v domet Direktive v članku Maja Bogataj Jančič, Jernej Pusser, Cristiana Sappa, Paul Torremans: Lapsi Policy Recommendation N. 5: The Proposed Inclusion Of Cultural And Research Institutions In The Scope Of PSI Directive, objavljeno na spletu: http://www.lapsi-project.eu/lapsifiles/lapsi_cultural_research_institution_policy.pdf, na dan 20.4.2013.

²⁰ Priporočilo Komisije z dne 27. oktobra 2011 o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva ter njegovi digitalni hrambi (2011/711/EU) http://www.arhiv.gov.si/fileadmin/arhiv.gov.si/pageuploads/zakonodaja/Predpisi/Priporocilo_EK_digitalna_hramba.pdf

²¹ <http://www.europeana.eu/portal/>

²² Novi 3. člen, drugi odstavek Direktive.

bodo za navedene institucije veljala pravila, ki so bližje veljavni ureditvi zaračunavanja (največ stroški zbiranja, priprave, reprodukcije itd, ter dodatno tudi stroški hrambe in pridobitve pravic, veljavni 34.a člena ZDIJZ).²³ V praksi držav članic so pogosta sklepanja javno-zasebnih partnerstev, ki predvidevajo digitalizacijo kulturne dediščine v zameno za podelitev izključnih pravic zasebnim partnerjem, za določeno časovno obdobje, zaradi povrnitve investicije v digitalizacijo. V skladu s pravili spremenjene direktive mora biti to obdobje praviloma omejeno na čas 10 let.²⁴ Poleg tega so vsa besedila tovrstnih izključnih pogodb javna. Po preteku tega obdobja javna institucija pridobi vse pravice intelektualne lastnine v zvezi z uporabo kopije digitaliziranega gradiva.

Ponovna uporaba informacij javnega sektorja v Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja in portal NIO

Direktiva 2003/98/ES je bila v Republiki Sloveniji implementirana leta 2005, z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ-A)²⁵. Podzakonski akt, ki ureja to področje, je Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 76/05, 119/07 in 95/11). ZDIJZ predstavlja pravno podlago za transparentno in odprto delovanje organov javnega sektorja. V skladu z namenom ZDIJZ iz 2. člena so organi pozvani, da v čim večji meri omogočajo tudi ponovno uporabo podatkov s katerimi razpolagajo. V tem smislu je ponovna uporaba sestavni del širše transparentnosti in odprtosti delovanja javnega sektorja.

Posebnost implementacije navedene direktive v slovenski pravni red je med drugim razlikovanje v veljavnem zakonu med ponovno uporabo za pridobitni in nepridobitni namen. Zakon določa, da je ponovna uporaba podatkov javnega sektorja za nepridobitni namen vedno brezplačna (organ lahko zaračuna zgolj materialne stroške, ki bi utegnili nastati iz naslova posredovanja podatkov).²⁶ Cena za ponovno uporabo podatkov v pridobitne namene ne sme preseči stroškov zbiranja, priprave, razmnoževanja in razširjanja informacij ter običajnega donosa vloženih sredstev.²⁷ Uporabnik podatkov javnega sektorja mora pri ponovni uporabi le-teh obvezno navesti vir podatkov - ki obsega naziv "*Javne informacije Slovenije*" in naziv organa. Prosiliec lahko pridobi podatke za ponovno uporabo na podlagi zahteve za ponovno uporabo.²⁸ Organ mora o zahtevi prosilca odločiti v roku 20 delovnih dni. Postopek je takse prost. Na podlagi tretjega odstavka 22. člena ZDIJZ organ o zahtevi za ponovno uporabo izda pisno odločbo, v primeru, ko za ponovno uporabo zaračuna ceno ali določi druge pogoje v skladu z zakonom. Stroškovnik za zaračunavanje stroškov posredovanja, ceno ponovne uporabe in druge pogoje ponovne uporabe mora organ skladno s 36. členom ZDIJZ vnaprej objaviti na spletnih straneh. Cena in pogoji za ponovno uporabo morajo biti nediskriminatorni (36.a člen ZDIJZ).

Na podlagi ureditve ponovne uporabe v ZDIJZ je prosilec za ponovno uporabo zagotovljena možnost pritožbe na Informacijskega pooblaščenca v primeru, kadar organ zavrne zahtevo za ponovno uporabo, kadar ne zagotovi podatkov v obliki, ki jo je upravičeno zahteval prosilec, v primeru molka organa in v primeru neustreznih pogojev ali cene ponovne uporabe. S tem je Republika Slovenija že leta 2005 zagotovila pomemben nadzor neodvisnega organa na področju ponovne uporabe. Zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca ima prosilec možnost sprožiti upravni spor pred sodiščem. Praksa oziroma odločbe Informacijskega pooblaščenca na področju ponovne uporabe so javno objavljene.²⁹

²³ Novi 6. člen, četrti odstavek Direktive. S stroški razčiščevanja pravic so mišljeni predvsem stroški organov za ugotavljanje imetništva avtorskih pravic na gradivu.

²⁴ Izjemoma dlje, predmet preverjanja. Določba 11. člena, novi odstavek 2a Direktive.

²⁵ Zakon o spremembah in dopolnitvah - ZDIJZ-A, Uradni list RS, št. 61/05.

²⁶ Primer ponovne uporabe v nepridobitne namene je izdelava spletne karte podzemnih jam s strani Društva za raziskovanje jam. Več informacij v odločbi Informacijske pooblaščenke št. 021-54/2006/3 z dne 4.8.2006 objavljeni na: <https://www.ip-rs.si/informacije-javnega-znacaja/iskalnik-po-odlocbah/odlocbe-informacije-javnega-znacaja/>

²⁷ 2. odstavek 34.a člena ZDIJZ.

²⁸ V zahtevi prosilec opredeli (4. odst. 17. člena ZDIJZ): 1. informacijo, ki jo želi ponovno uporabiti; 2. na kakšen način želi prevzeti vsebino zahtevane informacije; 3. za kakšen namen želi informacijo ponovno uporabiti (pridobitni oziroma nepridobitni namen).

²⁹ <https://www.ip-rs.si/informacije-javnega-znacaja/iskalnik-po-odlocbah/odlocbe-informacije-javnega-znacaja/>, v iskalnik potrebno vnesti »ponovna uporaba«

V povezavi s t.i. portali odprtih podatkov (*Open Data* portali) je pomembno, da organi omogočajo ponovno uporabo podatkov javnega sektorja preko direktnega prenosa s spleta, na način, da so podatki objavljeni v strojno-berljivem formatu.³⁰ Večina obstoječih slovenskih portalov, ki jih vzdržujejo javni organi, vsebuje podatke in dokumente v obliki, ki s pravnega vidika omogočajo zgolj dostop do teh podatkov (seznanitev, vpogled v podatke), ne pa tudi direktnega prenosa podatkov, kar bi bilo v pravnem smislu omogočanje ponovne uporabe.

Direktiva 2013/37/EU spodbuja države članice, da zagotavljajo podatke v odprtih in strojno-berljivih formatih, skupaj z metapodatki, da bi jih lahko ponovni uporabniki učinkovito uporabili. Da bi se podatki iz različnih organov, lahko povezano in učinkovito dolgotrajno ponovno uporabljali, pa je potrebno odpraviti ovire pri interoperabilnosti, tako na tehničnem kot tudi na pravnem nivoju. Razpoložljivost podatkov v strojno-berljivi obliki in tanka plast skupno dogovorjenih metapodatkov lahko olajšata navzkrižno povezavo podatkov in interoperabilnost ter s tem znatno povečata njihovo vrednost za ponovno uporabo. Nacionalni predpisi s področja informacij javnega značaja sicer ne predpisujejo formatov za spletno objavo podatkov, vsebujejo pa že določila glede metapodatkov, ki jih morajo organi praviloma zagotavljati v zvezi z navedbo evidenc in baz podatkov, ki jih vodijo in ki jih spletno objavljajo v okviru obveznega t.i. Kataloga informacij javnega značaja.³¹

Na ravni EU so prizadevanja za interoperabilnost strnjena v t.i. *Evropski interoperabilnostni okvir* (v nadaljevanju: EIF), ki omogoča prost pretok blaga, storitev, ljudi in kapitala na notranjem trgu. Ta po načelu subsidiarnosti predvideva, da ima vsaka država vzpostavljen nacionalni interoperabilnostni okvir, ki je povezljiv oziroma združljiv z EIF. Za prostorske podatke je določene standarde interoperabilnosti na ravni EU vzpostavil režim, ki izhaja iz *Direktive INSPIRE* in ki lahko služi kot smernica tudi na področju drugih vrst javnih podatkov.³²

Na nacionalni ravni, so prizadevanja za spodbujanje ponovne uporabe in interoperabilnosti podatkov med drugim vključena v *Strategijo razvoja elektronskega poslovanja ter izmenjave podatkov iz uradnih evidenc*³³, katere namen je bila določitev okvira in ciljev za nadaljnje uresničevanje e-poslovanja v javni upravi, tudi Nacionalnega interoperabilnostnega okvira (v nadaljevanju: NIO).³⁴ Slovenski interoperabilnostni portal je bil vzpostavljen oktobra 2010 in predstavlja ključni gradnik nacionalnega interoperabilnostnega okvira v Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: portal NIO). Portal omogoča različnim deležnikom objavo standardov in priporočil, informacij in izdelkov, ki so potrebni za usklajen razvoj, vzpostavljanje in vzdrževanje informacijskih sistemov v javni upravi kot tudi širše. V letu 2013 je bilo s prenovo portala NIO vzpostavljeno spletno mesto in centralna točka slovenske javne uprave tudi za odprte podatke, aplikacije in izdelke interoperabilnosti.³⁵ Poslanstvo portala NIO je tudi povezovanje z drugimi evropskimi in svetovnimi portali, saj omogoča objavo odprtih podatkov javnega sektorja in aplikacij, ki te podatke na različne načine obdelujejo, objavo standardov, dobrih praks in pravil ter poenostavlja njihovo iskanje in način dostopa do objavljenih vsebin za ponovno uporabo. NIO je tudi spletno mesto, kjer javna uprava lahko objavlja skupne elektronske rešitve in dobre prakse ter se povezuje z drugimi repozitoriji, na primer z evropskim interoperabilnostnim portalom Joinup³⁶.

V zvezi z avtorsko-pravnimi licencami za pridobitev podatkov, spremenjena direktiva spodbuja države članice k uporabi t.i. odprtih licenc, kar pomeni, da zainteresirani ponovni uporabnik s pristankom na

³⁰ Navedeno že vrsto let omogoča ARSO glede meteoroloških podatkov: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/service/>.

³¹ Tretji odstavek 2. člena Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 76/05, 119/07 in 95/11): "Javne evidence, druge informatizirane zbirke in pomembnejši vsebinski sklopi iz točk g) do i) morajo biti opisani s podatki, ki obsegajo naziv, opis vsebine, Eurovoc deskriptorje, območje, na katerega se vsebovani podatki nanašajo, opis načina pridobivanja podatkov, dostopnost podatkov, datum nastanka in pogostnost osveževanja podatkov, obliko in jezik zapisa, povezanost vsebovanih podatkov z drugimi javnimi evidencami oziroma podatkovnimi zbirkami, oziroma navedbo, da ni takšne povezave."

³² Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE), objavljeno na spletu: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:108:0001:01:SL:HTML>, na dan 20.4.2013.

³³ [http://e-uprava.gov.si/eud/e-](http://e-uprava.gov.si/eud/e-uprava/Strategija_razvoja_elektronskega_poslovanja_ter_izmenjave_podatkov_iz_uradnih_evidenc_SREP.pdf)

[uprava/Strategija_razvoja_elektronskega_poslovanja_ter_izmenjave_podatkov_iz_uradnih_evidenc_SREP.pdf](http://e-uprava.gov.si/eud/e-uprava/Strategija_razvoja_elektronskega_poslovanja_ter_izmenjave_podatkov_iz_uradnih_evidenc_SREP.pdf)

³⁴ Točki 5.3.1 in 5.3.2.

³⁵ <http://nio.gov.si/nio/>

³⁶ <http://joinup.ec.europa.eu/>

splošne pogoje uporabe pridobi pravico do ponovne uporabe podatkov brez tehnoloških, finančnih ali zemljepisnih omejitev, poleg tega lahko podatke samostojno prenese s spleta. Čeprav je splošno priporočilo jasno – torej v smeri odprtih licenc, je v praksi vendarle zaznati pomanjkanje enotnih smernic delovanja organov v zvezi z objavo e-vsebin.

Z avtorsko-pravnimi vidiki ponovne uporabe informacij javnega značaja se sicer ukvarja medresorska delovna skupina, ki je bila ustanovljena na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije št. 09000-3/2013/3 z dne 25. 7. 2014 v kateri sodelujejo predstavniki Ministrstva za javno upravo kot resorno pristojnega ministrstva za področje dostopa do informacij javnega značaja, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, kot ministrstvo pristojno za avtorsko-pravno zakonodajo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, kot ministrstvo pristojno za področje informacijske družbe, Ministrstvo za kulturo, ki pokriva področje digitalizacije vsebin s področja kulture ter Informacijski pooblaščenec, kot pritožbeni organ v postopkih ponovne uporabe. Delovna skupina preučuje probleme, s katerimi se organi javnega sektorja srečujejo v praksi pri upravljanju avtorskih pravic na gradivu, predvsem informacij javnega značaja – avtorskih delih, s katerimi razpolagajo in pri nujenju teh avtorskih del oziroma informacij javnega značaja za ponovno uporabo. Njena naloga je pripraviti usklajeno gradivo smernic, ki bodo organom javnega sektorja v pomoč pri upravljanju avtorskih pravic v zvezi z informacijami javnega značaja, ki predstavljajo avtorska dela, z namenom omogočanja enostavne ponovne uporabe takšnih informacij ali podatkovnih zbirk.

2. CILJI, NAČELA IN POGLATIVNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 CILJI

Poglavitni cilj predlaganega zakona je implementacija določb Direktive 2013/37/EU o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja, torej v skladu z evropskim pravnim redom zagotoviti pravico do enakopravne ponovne uporabe prosto-dostopnih informacij javnega značaja ali drugih prosto-dostopnih gradiv s področja kulture kateremukoli zainteresiranemu ponovnemu uporabniku. Omogočanje in dodatno spodbujanje ponovne uporabe informacij in podatkov javnega sektorja prinaša več pozitivnih učinkov. Nudenje podatkov za ponovno uporabo pomeni, da se javnost s podatki ne le seznanja, temveč da ima možnost surove podatke nadalje obdelati in analizirati, kar pripomore ne le h gospodarski rasti, spodbuditi inovacij in ustvarjanju novih delovnih mest temveč tudi h krepitvi participativne demokracije, preglednosti, odgovornosti in večji učinkovitosti javnega sektorja. Poleg tega omogoča tudi večji politični nadzor javnosti nad delovanjem organov javnega sektorja in nad njihovim spoštovanjem pravnega reda. Posledica takega nadzora je tudi zmanjševanje zlorab in nepravilnosti ter racionalnejša poraba javnega denarja.³⁷ Bistvenega pomena je torej, da organi podatke, ki jih zbirajo, dajo na voljo za ponovno uporabo s strani gospodarskih akterjev, novinarjev, nevladnih organizacij, raziskovalcev itd.

Cilj zakona je skladno z določbami Direktive spremeniti tudi pravila za zaračunavanje ponovne uporabe informacij, podatkov oziroma baz podatkov. Načeloma bo zaračunavanje omejeno na mejne stroške, ki nastanejo zaradi "reprodukcije, zagotavljanja in razširjanja dokumentov", torej brez kritja stroškov za zbiranje in pripravo surovih podatkov. Gre za precejšnjo spremembo v primerjavi z veljavnimi pravili, ki kot zgornjo mejo določajo stroške "zbiranja, priprave, reprodukcije in razširjanja, vključno z razumno donosnostjo naložbe" (veljavni 34.a člen ZDIJZ).

Cilj zakona je v skladu z določbami Direktive 2013/37/EU na področju kulture v režim ponovne uporabe vključiti tudi muzeje, knjižnice in arhive. Za navedene kulturne ustanove bodo v primerjavi z drugimi organi javnega sektorja veljala nekatera privilegirana pravila.

Hkrati s spremembami pravnih okvirov za ponovno uporabo je potrebno preko praktičnih ukrepov olajšati iskanje in neposredni spletni prenos informacij, dokumentov oziroma baz podatkov, na voljo za ponovno uporabo, kot na primer prek seznama gradiv skupaj z metapodatki, dostopnih kjer mogoče, prek spleta in v strojno-berljivih formatih in prek portalov odprtih podatkov.

---

³⁷ Primer je spletna aplikacija Supervisor, pri kateri gre za ponovno uporabo podatkov Uprave RS za javna plačila, <<http://supervisor.kpk-rs.si>>.

2.2. NAČELA

Najpomembnejša temeljna načela, ki jih uresničuje ta predlog zakona, so:

- **načelo transparentnosti** zahteva, da so pogoji ponovne uporabe vnaprej določeni in spletno objavljeni;
- **načelo enakopravnosti** zahteva, da je ponovna uporaba podatkov javnega sektorja zagotovljena vsakomur pod enakimi pogoji;
- **načelo preprečevanja omejevanja konkurence** zahteva, da enaki pogoji veljajo tudi za organe javnega sektorja, ki javne podatke ponovno uporabljajo za tržne dejavnosti;
- **načelo odprtosti** zahteva, da so podatki javnega sektorja na voljo, kolikor je mogoče in primerno, v odprtih formatih in pod odprtimi licencami, ki omogočajo enostavno in učinkovito ponovno uporabo podatkov.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

- konkreten opis predlaganih rešitev:

- **Sprememba pravil zaračunavanja za ponovno uporabo prosto-dostopnih podatkov, informacij oziroma baz podatkov**

Organi bodo po novem praviloma lahko zaračunavali **največ mejne stroške**, ki jih imajo s posredovanjem podatkov za ponovno uporabo. Besedilo spremenjene direktive ne vsebuje definicije "mejnih stroškov", vendar naj bi veljalo, da so v primeru že digitaliziranega javnega gradiva, mejni stroški bolj ali manj blizu ničle (gre za neposredne stroške reprodukcije in elektronskega posredovanja dodatnega digitalnega izvoda dokumenta). Namen cenovne politike povračila mejnih stroškov je povečati interes javnosti, predvsem zasebnega sektorja, za ponovno uporabo informacij in podatkov. S tem se poveča gospodarska aktivnost na področju izkoriščanja informacij in podatkov javnega sektorja. Posledično se povečajo davčni prihodki države. Tako poenotena cenovna politika bo olajšala tudi vključevanje držav članic v izdelavo vseevropskih informacijskih storitev. Spremembe direktive so nastale kot posledica pritožb, da je cena, ki jo organi zaračunavajo za ponovno uporabo, previsoka in pomeni **prepreko za ponovno uporabo**. To je bil glavni razlog, da spremembe Direktive iz 2013 spreminjajo ravno pravila zaračunavanja na način, da kot pravilo predpisujejo minimalno zaračunavanje. Celoten dobiček zaradi nadaljnega odprtja informacij javnega sektorja z zagotavljanjem lažjega dostopa (nižje zaračunavanje) v EU bi znašal približno 40 milijard EUR na leto.³⁸ Po drugi strani so javna sredstva organov vedno bolj omejena in lahko nekateri organi zagotavljajo svoje storitve predvsem tudi na podlagi sredstev, ki jih pridobijo ravno zato, ker zagotavljajo določene podatke. Za takšne primere Direktiva izjemoma omogoča dosedanje princip zaračunavanja.

Direktiva omogoča dve izjemi od načela zaračunavanja mejnih stroškov. Pravilo mejnih stroškov izjemoma ne bo zavezovalo organov, od katerih se zahteva, da ustvarijo prihodek za kritje znatnega dela stroškov povezanih z opravljanjem svojih javnih nalog.³⁹ Prav tako se izjemoma ne bo uporabljalo za dokumente (torej predvsem evidence ali baze podatkov), glede katerih se od organov zahteva, da ustvarijo zadosten prihodek za kritje znatnega dela stroškov njihovega zbiranja, priprave, reprodukcije in razširjanja. Pod tovrstne dokumente, naj bi največkrat sodile velike baze podatkov, v

³⁸ Na temo ekonomskih učinkov zniževanja cene za ponovno uporabo podatkov javnega sektorja oziroma večjega odpiranja podatkov javnega sektorja je bilo narejenih kar nekaj analiz, ki jih Komisija podrobneje opisuje na svojih spletnih straneh: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/economic-analysis-psi-impacts>.

³⁹ Glej točko a drugega odstavka 6. člena spremenjene Direktive.

vzpostavitev katerih so bila vložena velika sredstva in ki, poleg tega terjajo tudi velike stroške vzdrževanja, ker potrebujejo npr. dnevno ažuriranje. Pri pravilih zaračunavanja gre za rešitev, ki naj bi ob zagotavljanju učinkovite ponovne uporabe za zainteresirane ponovne uporabnike, vendarle ne povzročila dodatnih bremen zavezanim organom javnega sektorja, kar v času finančne krize, za javni sektor ne bi bilo sprejemljivo. Iz uvodnih določb Direktive 2013/37/EU izhaja, da morajo države članice določiti jasna merila za zaračunavanje nad mejnimi stroški, v nacionalnih predpisih ali tako, da določijo ustreznih organ ali ustrezne organe, pristojne za določitev teh meril. V skladu z navedenim predlog zakona zgolj izjemoma omogoča zaračunavanje po t.i. **metodi povračila stroškov**. Cena se bo teh primerih izjemoma lahko zaračunala vendar zgolj za ponovno uporabo informacij v pridobitne namene, ne pa v primeru uporabe z namenom informiranja, zagotavljanja svobode izražanja, kulture in umetnosti in uporabe informacij s strani medijev. Tako predvidena ureditev za izjeme ustreza veljavnim pravilom zaračunavanja za ponovno uporabo informacij javnega značaja **za pridobitne namene** kot je določena v veljavnem 34.a členu ZDIJZ in natančneje določena z Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (Uradni list RS, št. 76/05, 119/07 in 95/11).

Interpretacijo "mejnih stroškov" je podala Komisija v t.i. *Smernicah o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov* (v nadaljnjem besedilu: Smernice Komisije).⁴⁰ Iz Smernic Komisije v zvezi z metodo zaračunavanja mejnih stroškov izhaja, da so v praksi, pri ponovni uporabi informacij javnega sektorja relevantne tri glavne kategorije stroškov, ki se navezujejo na:

a) pripravo podatkov (zbiranje, vzdrževanje),

b) razširjanje podatkov ter

c) prodajo in trženje ali zagotavljanje storitev z dodano vrednostjo.

Komisija navaja, da točki (a) in (c) obsegata več kot le »reprodukcijo, zagotavljanje in razširjanje«. Nasprotno pa **načelo zaračunavanja mejnih stroškov** najbolj ustreza obsežni kategoriji "razširjanja podatkov" (pod točko b), ki jo je v okviru ponovne uporabe podatkov mogoče opredeliti kot stroške, ki so **neposredno povezani z reprodukcijo (zgolj) dodatnega izvoda dokumenta in z dajanjem tega izvoda na voljo ponovnim uporabnikom** ter so potrebni za izvedbo teh postopkov.

Višina nadomestil se lahko še dodatno razlikuje glede na uporabljeno metodo razširjanja (izven spleta / na spletu) ali glede na format podatkov (digitalni/nedigitalni).

Pri izračunu nadomestil se tako lahko za upravičene stroške štejejo:

- infrastruktura: stroški razvoja, vzdrževanja programske opreme, vzdrževanja strojne opreme in povezljivosti, v mejah tega, kar je potrebno za zagotavljanje dostopa do dokumentov in njihove ponovne uporabe,
- reprodukcija: stroški dodatnega izvoda DVD-ja, ključa USB, kartice SD itd.;
- obdelava: embalažni material, priprava naročila,
- svetovanje: telefonski pogovori in izmenjava e-poštnih sporočil s ponovnimi uporabniki, stroški zagotavljanja storitev strankam,
- dostava: poštni stroški, vključno s poštnino za standardno ali hitro pošto itd., in
- posebne zahteve: stroški priprave in formatiranja podatkov na zahtevo.

V skladu z namenom Direktive, je, da kolikor je mogoče in primerno, dajo organi podatke na razpolago **brezplačno**. Če se odločijo za podatke zaračunavati, morajo biti nadomestila omejena na mejne stroške, ki nastanejo pri reprodukciji, zagotavljanju in razširjanju dokumentov.

---

⁴⁰ Smernice o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov (UL EU C 240, 24.7.2014, str. 1, objavljeno na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724(01)&from=EN)

V primeru fizičnega razširjanja nedigitalnih dokumentov se lahko nadomestila izračunajo na podlagi vseh zgornjih kategorij stroškov. V spletnem okolju (digitalni podatki) pa so skupna nadomestila omejena na stroške, ki so neposredno povezani z vzdrževanjem in delovanjem infrastrukture (elektronske zbirke podatkov), in so odvisna od zneska, potrebnega za reprodukcijo dokumentov in njihovo zagotavljanje še enemu ponovnemu uporabniku. Glede na to, da so povprečni stroški upravljanja elektronske zbirke podatkov nizki in se še znižujejo, je pričakovani znesek blizu ničle.

Komisija priporoča, da organi javnega sektorja redno vrednotijo potencialne stroške in koristi brezstroškovne politike ter politike mejnih stroškov, pri čemer morajo upoštevati, da stroški nastajajo tudi pri zaračunavanju (upravljanje računov, spremljanje in nadzorovanje plačil itd.).

- **Razširitev režima omogočanja ponovne uporabe tudi na določene kulturne institucije in sicer muzeje in knjižnice ter tudi arhive.**

Iz uvodnih določb Direktive 2013/37/EU izhaja, da med pravili in praksami v državah članicah, ki se nanašajo na izkoriščanje javnih kulturnih virov, obstajajo znatne razlike, ki pomenijo ovire pri uresničevanju gospodarskega potenciala teh virov.⁴¹ Medtem ko knjižnice, muzeji in arhivi še naprej vlagajo v digitalizacijo, mnogi med njimi že dajejo svoje javno dostopne vsebine na voljo za ponovno uporabo in mnogi aktivno iščejo možnosti za ponovno uporabo svojih vsebin. Ker pa delujejo v zelo različnih regulativnih in kulturnih okoljih, so se prakse kulturnih ustanov pri izkoriščanju vsebin razvijale zelo različno. Podatkovne zbirke navedenih institucij so, in bodo v prihodnje še bolj, dragoceno gradivo za ponovno uporabo v številnih izdelkih, na primer v mobilnih aplikacijah. Druge vrste kulturnih ustanov (na primer orkestri, opere, baleti in gledališča), vključno z arhivi, ki so njihov del, bi morale zaradi svojega posebnega značaja "odrskih umetnosti" ostati izven področja uporabe. Njihova vključitev v področje uporabe namreč ne bi imela večjega učinka, saj je skoraj vse njihovo gradivo zajeto s pravicami intelektualne lastnine tretjih oseb, zaradi česar bi ostalo izven področja uporabe navedene direktive.

Poudariti je treba, da bodo knjižnice, muzeji in arhivi podvrženi režimu ponovne uporabe zgolj v zvezi s tistim gradivom, na katerem nobena tretja oseba ni imetnik pravic intelektualne lastnine (in zgolj v primeru, da gre za javno dostopno gradivo). Zato bodo zavezane nuditi predvsem ponovno uporabo gradiva, ki je v javni domeni. V zvezi z gradivom, na katerem imajo institucije pravice intelektualne lastnine (oziroma imetnik katerih je država), bo režim pravil za ponovno uporabo pričel veljati šele, kadar se bo institucija sama odločila ponuditi gradivo za ponovno uporabo. Glede zaračunavanja za ponovno uporabo bodo zanje veljala pravila, ki so bližje dosedanji ureditvi (veljavni 6. člen Direktive 2003/98/ES ter dodatno tudi stroški "hrambe gradiva" in "razčiščevanja pravic").⁴² Namreč kot izhaja iz uvodnih določb Direktive 2013/37/EU bi morali imeti knjižnice, muzeji in arhivi možnost, da zaračunavajo več kot mejne stroške za ponovno uporabo gradiva, da njihovo normalno delovanje ne bi bilo ovirano.⁴³ V primeru navedenih organov javnega sektorja skupni prihodek od zagotavljanja dokumentov in dovoljevanja ponovne uporabe dokumentov v ustreznem obračunskem obdobju ne bi smel presegati stroškov zbiranja, priprave, reprodukcije, razširjanja, ter tudi hrambe gradiva in razčiščevanja pravic, vključno z razumno donosnostjo naložbe. To kaže na posebno vlogo kulturnega sektorja, ki vključuje odgovornost za ohranjanje kulturne dediščine. Neposredni in posredni stroški vzdrževanja in shranjevanja podatkov ter tudi stroški identifikacije imetnikov pravic tretjih oseb (ang. *rights clearance*), brez dejanskih stroškov izdajanja licence, morajo veljati za upravičene.

V skladu z Direktivo 2013/37/EU in v zvezi s ponovno uporabo arhivskega gradiva, morajo države članice zagotoviti, da so dokumenti oziroma podatki arhivov, i) ki so prosto-javno dostopni in ii) na katerih nobene tretje osebe nimajo pravic intelektualne lastnine ter iii) kadar je ponovna uporaba takih dokumentov dovoljena, na razpolago za komercialno ali nekomercialno ponovno uporabo v skladu s pogoji iz Direktive; konkretno gre za III. In IV. poglavje direktive, ki se nanašata na zaračunavanje in druge pogoje za ponovno uporabo. Kadar gre za podatke ali dokumente, ki so prosto-javno dostopni

⁴¹ Glej uvodni določbi št. 16 in 17 Direktive 2013/37/EU.

⁴² Novi četrti odstavek 6. člena Direktive. S stroški razčiščevanja pravic so mišljeni predvsem stroški organov za ugotavljanje imetništva avtorskih pravic na gradivu.

⁴³ Glej uvodno določbo št. 23 Direktive 2013/37/EU.

in na katerih nobena oseba nima pravic intelektualne lastnine (gradivo v javni domeni), navedeno posebno dovoljenje ni potrebno. Za navedeno arhivsko gradivo se bodo smiselno uporabljala pravila, ki veljajo za ponovno uporabo informacij javnega značaja muzejev in knjižnic in sicer konkretno pravila glede zaračunavanja in pravila glede drugih pogojev za ponovno uporabo. Glede na to, da pravila Direktive ne posegajo v režim dostopa do informacij, ki velja v posamezni državi članici⁴⁴, bo ureditev ponovne uporabe glede zaračunavanja in drugih pogojev za ponovno uporabo po pravilih ZDIJZ, ki veljajo za informacije javnega značaja knjižnic in muzejev, zavezovalo arhive zgolj glede tistega arhivskega gradiva, ki je javno-dostopno po Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14; v nadaljnjem besedilu: ZVDAGA) in na katerem nobene tretje osebe nimajo pravic intelektualne lastnine. Tudi nadzor pritožbenega organa Informacijskega pooblaščenca bo glede tega gradiva ožji in sicer bo omejen na pravilnost in zakonitost zaračunavanja in določanja drugih pogojev za ponovno uporabo, medtem ko bodo glede dostopa do arhivskega gradiva še naprej veljala pravila v področnem zakonu, torej ZVDAGA.

V skladu z veljavnim tretjim odstavkom 4. člena ZDIJZ, ponovna uporaba informacij javnega značaja pomeni uporabo (s strani fizičnih ali pravnih oseb za pridobitne ali nepridobitne namene) razen za prvotni namen v okviru javne naloge, zaradi katerega so bili dokumenti izdelani. Uporaba informacij za izvajanje javnih nalog v organu ali izmenjava informacij med organi za izvajanje javnih nalog se ne šteje za ponovno uporabo informacij. Pri ponovni uporabi, gre za to, da ponovni uporabnik praviloma določenim informacijam doda neko vrednost ter ustvari nek produkt ali storitev z dodano vrednostjo, ki je praviloma namenjena drugim. Kar zadeva uporabo gradiva v čitalnicah (npr. pregled in fotokopiranje), gre praviloma šteti, da takšna uporaba pomeni »uporabo za prvotni namen v okviru javne naloge, zaradi katere so bili dokumenti izdelani«, torej ne gre za ponovno uporabo. Tovrstne primere uporabe gre praviloma obravnavati v skladu s področno zakonodajo.

Digitalizacija je pomembno sredstvo za zagotavljanje večjega dostopa in ponovne uporabe kulturnega gradiva za izobraževanje, delo ali prosti čas. Zagotavlja tudi precejšnje gospodarske priložnosti, saj omogoča lažje vključevanje kulturnega gradiva v digitalne storitve in izdelke ter tako spodbuja ustvarjanje delovnih mest in rast. Ti vidiki so bili poleg ostalih poudarjeni v resoluciji Evropskega parlamenta z dne 5. maja 2010 z naslovom "Europeana – naslednji koraki"⁴⁵, v Priporočilu Komisije 2011/711/EU z dne 27. oktobra 2011 o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva ter njegovi digitalni hrambi⁴⁶ ter v sklepih Sveta z dne 10. maja 2012 o digitalizaciji, spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju.⁴⁷ Ti dokumenti določajo način, kako se bodo v prihodnje obravnavali pravni, finančni in organizacijski vidiki digitalizacije kulturne dediščine Evrope in njene postavitve na splet.

V uvodnih določbah Direktive 2013/37/EU je tudi navedeno, da je potrebno ustrezno upoštevati trenutne razlike v državah članicah glede digitalizacije kulturnih virov, ki jih ni bilo mogoče učinkovito razrešiti na podlagi sedanjih pravil o izključnih dogovorih.⁴⁸ Med knjižnicami, vključno z univerzitetnimi knjižnicami, muzeji, arhivi in zasebni partnerji so sklenjeni številni dogovori o sodelovanju, ki vključujejo digitalizacijo kulturnih virov in zasebnim partnerjem dajejo izključne pravice. V praksi se je pokazalo, da taka javno-zasebna partnerstva lahko omogočajo ustrezno uporabo kulturnih zbirk, hkrati pa pospešujejo dostopnost kulturne dediščine za javnost. Kadar je torej določena izključna pravica povezana z digitalizacijo kulturnih virov, bo potrebno določeno obdobje izključnosti, da se zasebnemu partnerju lahko povrne naložba. Navedeno obdobje pa bi vseeno moralo biti omejeno in čim krajše, da se spoštuje načelo, po katerem bi moralo javno dostopno gradivo ostati dostopno javnosti tudi po digitalizaciji. Na splošno obdobje trajanja izključne pravice za digitalizacijo kulturnih virov ne bi smelo trajati več kot 10 let. Obdobje izključnosti, daljše od 10 let, bo moralo biti predmet pregleda, pri katerem se bo upoštevali tehnološke, finančne in upravne spremembe v okolju po sklenitvi ureditve. Poleg tega bi moralo vsako javno zasebno partnerstvo za digitalizacijo kulturnih virov partnerski kulturni instituciji zagotoviti vse pravice glede uporabe digitaliziranih kulturnih virov po koncu veljavnosti ureditve.

⁴⁴ Tretji odstavek 1. člena Direktive (prečiščena verzija).

⁴⁵ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0129+0+DOC+XML+V0//SL>

⁴⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32011H0711>

⁴⁷ UL EU C 169, z dne 15.6.2012, objavljeno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:C:2012:169:TOC>

⁴⁸ Glej uvodne določbe št. 30-32 Direktive 2013/37/EU.

- **Spodbujanje spletne objave podatkov v odprtih, strojno-berljivih formatih skupaj z metapodatki (portali odprtih podatkov) z namenom omogočanja enostavne in učinkovite ponovne uporabe podatkov**

V uvodnih določbah Direktive 2013/37/EU je navedeno, da bi morali organi javnega sektorja, kjer je izvedljivo in ustrezno, zaradi olajšanja ponovne uporabe dokumente dati na voljo v odprtih in strojno berljivih formatih skupaj z njihovimi metapodatki, z največjo stopnjo natančnosti in ločljivosti, v obliki, ki zagotavlja interoperabilnost, npr. z njihovo obdelavo na način, ki je v skladu z načeli, ki urejajo zahteve za združljivost in uporabnost prostorskih informacij v skladu z Direktivo 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (Direktiva INSPIRE). Veljati bi moralo, da je dokument v strojno berljivem formatu, če je v datotečnem formatu, ki je strukturiran tako, da programskim aplikacijam omogoča, da v njem zlahka določajo, prepoznavajo in izločajo določene podatke.

Komisija v *Smernicah o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov*⁴⁹ priporoča, da se podatkovne zbirke z namenom olajšanja njihove ponovne uporabe :

- objavijo na spletu v izvorni, nespremenjeni obliki, da se zagotovi pravočasna objava;
- objavijo in posodobijo na najvišji možni stopnji razdrobljenosti, da se zagotovi popolnost;
- objavijo in ohranjajo na stalnem mestu, po možnosti na najvišji organizacijski ravni v upravi, da se zagotovita preprost dostop in dolgoročna razpoložljivost;
- objavijo v strojno berljivem in odprtem formatu (CSV, JSON, XML, RDF itd.), da se poveča dostopnost;
- opiše v obogatenih metapodatkovnih formatih in razvrsti po standardnih slovarjih (DCAT, EUROVOC, ADMS itd.), da se olajšata iskanje in interoperabilnost;
- omogoči kot odlagališča podatkov (izredno velike količine izhodnih podatkov) in z vmesniki aplikacijskih programov (API), da se olajša samodejna obdelava;
- podpre z obrazložitvenimi dokumenti o uporabljenih metapodatkih in kontroliranih slovarjih, da se poveča interoperabilnost podatkovnih zbirk, in
- da se zanje redno pridobivajo povratne informacije od ponovnih uporabnikov (javna posvetovanja, polje za vnos pripomb, blogi, samodejna poročila itd.), da se ohrani kakovost in spodbudi udeležba javnosti.

V skladu z navedenim je predlogu zakona kot primarni način posredovanja informacij predvideno posredovanje preko spleta, kjer naj bi bile objavljene in dane na voljo za ponovno uporabo predvsem tiste prosto-dostopne informacije, ki so uporabne, koristne ali zanimive za izrabo za širši krog državljanov, podjetij in zaposlenih.⁵⁰ V takšnem primeru se ponovna uporaba omogoči neposredno, brez vložitve zahteve za ponovno uporabo in brez izdane upravne odločbe, pod standardiziranimi spletno objavljenimi pogoji. Kolikor spletna objava takšnih informacij ni mogoča ali ni primerna (tudi glede na način zaračunavanja ali glede na nestandardizirane pogoje za ponovno uporabo), se posredovanje za ponovno uporabo izvede na podlagi zahteve prosilca in odločbe organa.

---

⁴⁹ Smernice o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov (UL EU C 240, 24.7.2014, str. 1, objavljeno na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724(01)&from=EN)

⁵⁰ Več o razdelitvi informacij javnega značaja na bistvene in nebistvene v študiji: "Predhodna študija izvedbenih modelov za eksploatacijo informacij javnega značaja", 3.11.2003 (MID in IPMIT).

- variantne rešitve, ki so bile proučevane, in utemeljitev predlagane rešitve:

Predlog zakona dosledno sledi določbam Direktive 2013/37/EU in izhaja iz veljavne ureditve režima ponovne uporabe na podlagi ZDIJZ, zato posebne variantne rešitve niso bile proučevane.

b) Način reševanja

- vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom:

Sprememba temeljnih pravil zaračunavanja za ponovno uporabo prosto-dostopnih podatkov, informacij oziroma zbirk podatkov, razširitev enotnega EU pravnega okvira omogočanja ponovne uporabe tudi na določene kulturne institucije (muzeje, knjižnice in arhive) ter spodbujanje spletne objave podatkov javnega sektorja v odprtih, strojno-berljivih formatih skupaj z metapodatki.

- vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati:

Predlagane rešitve glede zaračunavanja za ponovno uporabo, predvsem podrobnejša pravila za primere izjem zaračunavanja nad mejnimi stroški in pravila glede objav podatkov na portalu odprtih podatkov se bodo podrobneje urejale s spremembami in dopolnitvami Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 76/05, 119/07 in 95/11).

- vprašanja, ki se bodo urejala drugače, navedite kako (npr. s kolektivnimi pogodbami):

/

- vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi:

Predlog zakona ne ureja vprašanj, v katera ne bi bilo mogoče poseči s predpisi.

- vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi:

Predlog zakona celovito ureja prej opredeljena področja, zato nadaljnje urejanje s predpisi ni potrebno.

- vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi ter v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno:

Predlog zakona celovito ureja prej opredeljena področja, zato nadaljnje urejanje s predpisi ni potrebno.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

- z veljavnim pravnim redom:

Predlagana ureditev je usklajena z določbami Ustave RS in z drugimi predpisi.

- s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo:

Področje, ki ga ureja ta predlog zakona, je potrebno urediti v skladu z obveznostmi, ki zavezujejo Republiko Slovenijo kot državo članico glede implementacije določb EU direktiv.

- s predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati:

DOPOLNITI PO USKLAJEVANJU

č) Usklajenost predloga zakona

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi:

Predlagane rešitve se nanašajo tudi na samoupravne lokalne skupnosti, ki so po ZDIJZ prav tako zavezanci za ponovno uporabo.

DOPOLNITI PO USKLAJEVANJU

- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neuskklajenih vprašanj):

DOPOLNITI PO USKLAJEVANJU

- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti):

DOPOLNITI PO USKLAJEVANJU

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Sprememba ZDIJZ neposrednih stroškovnih finančnih učinkov oziroma posledic na proračun ne bo imela.

3.1. Splošna ocena

Cilj Direktive 2013/37/EU je prispevati h gospodarski rasti in ustvarjanju novih delovnih mest z večjim izkoriščanjem gospodarskega potenciala informacij javnega sektorja. Posledično je tudi namen spremembe ZDIJZ v čim večji možni meri (v koliko je to mogoče ali primerno) odpreti baze podatkov in posredovati za ponovno uporabo v odprtih formatih brezplačno preko spleta. Če dostop v odprtih formatih brezplačno preko spleta ni možen, se ob zahtevi za ponovno uporabo praviloma zaračunajo samo mejni stroški reprodukcij, zagotavljanja in razširjanja informacij.

Prva izjema od t.i. mejnih stroškov je možna v primeru, ko gre za organ javnega sektorja, od katerega se zahteva, da ustvari prihodek za kritje znatnega dela svojih stroškov, povezanih z izvajanjem svojih nalog.⁵¹

Glede na zgoraj navedeno ocenjujemo, da organi javnega sektorja, ki se neposredno financirajo iz proračuna (kot npr. GURS, ARSO) že po definiciji ne spadajo v ta okvir. Tovrstni organi bodo zavezani torej praviloma omogočati brezplačne, prosto dostopne podatke preko odprtih formatov, oziroma kadar to ni mogoče, omogočiti ponovno uporabo podatkov proti plačilu mejnih stroškov.

V okvir navedene izjeme, na podlagi katere je organ v celoti izzvzet iz splošnega pravila zaračunavanja mejnih stroškov lahko uvrstimo zgolj t.i. posredne proračunske uporabnike, če se od njih zahteva, da sami ustvarijo dodatna finančna sredstva (ki presegajo sredstva iz proračuna; npr. AJPES, ki za svoje delovanje pridobi približno 40 % proračunskih sredstev).

Dodatno možnost ponuja direktiva z drugo izjemo, ki se nanaša na posamezne zbirke oziroma dokumente organov javnega sektorja⁵². Nudi možnost, da izjemoma organi javnega sektorja

⁵¹ Glej določbo 2. a odstavka 6. člena Direktive 2013/37/EU

⁵² Glej določbo 2. b odstavka 6. Člena Direktive 2013/37/EU

zaračunavajo ponovno uporabo za posamezno zbirko podatkov. Izjemoma se torej lahko zaračunava za dokumente (predvsem evidence ali baze podatkov), glede katerih se od organov zahteva, da ustvarijo zadosten prihodek za kritje znatnega dela stroškov njihovega zbiranja, priprave, reprodukcije in razširjanja. Ta izjema bi lahko veljala tudi za organe državne uprave oziroma ožjega javnega sektorja, kolikor bi torej uspeli izkazati, da je posamična zbirka podatkov »odvisna« od financiranja oziroma zaračunavanja stroškov ponovne uporabe.

Dodatna tretja, izjema, torej zaračunavanja višjih stroškov od mejnih, je neposredno dana knjižnicam, muzejem in arhivom⁵³.

3.2. Analiza prihodkov subjektov javnega sektorja

Ministrstvo za javno upravo je v postopku preliminarnega usklajevanja v zvezi s pripravo zakonskih določb za implementacijo direktive določenim ministrskim resorjem že posredovalo vprašalnik v zvezi z vzdrževanjem evidenc javnega sektorja in zagotavljanjem ponovne uporabe podatkov iz teh evidenc za ponovno uporabo. Spraševali smo po podatkih o vrstah evidenc oziroma zbirk podatkov, virih financiranja celotnega organa in ločeno po zbirkah podatkov (proračun, »lastna dejavnost«, ponovna uporaba zbirk podatkov...). Med organi smo izpostavili določene organe, ki vzdržujejo oziroma upravljajo večje število evidenc podatkov: GURS, ARSO, AJPES, UJP, VRS in SURS.

Na podlagi prejetih vprašalnikov smo ugotovili, da je potrebno posebno pozornost nameniti AJPES, ker gre za agencijo, ki iz proračuna pridobiva manj kot polovico finančnih sredstev za opravljanje javnih nalog. Agencija določene podatke že nudi brezplačno v strojno-berljivih odprtih formatih (preko spleta; npr Register za zavezancev za dostop do informacij javnega značaja in osnovne podatke iz Poslovnega registra). Iz naslova »ponovne uporabe« ima letno približno 809.000 evrov prihodkov (prihodki v letu 2014).

GURS, ARSO, UJP in SURS so neposredni proračunska uporabniki. GURS ne nudi zbirk podatkov za ponovno uporabo preko spleta v odprtih formatih, iz naslova »ponovne uporabe« v pridobitne namene pa ima letni prihodek v višini približno 185.000 evrov (prihodki v letu 2014) kar predstavlja približno 2 odstotka v celotni strukturi prihodkov. ARSO ima več zbirk podatkov javno objavljenih in jih nudi brezplačno za ponovno uporabo (npr. atlas okolja, karta potresne nevarnosti itd), iz naslova »ponovne uporabe« v pridobitne namene so v letu 2014 pridobili 298.972 evrov (prihodki v letu 2014). Iz odgovorov na vprašalnike izhaja, da UJP, SURS in VRS nimajo prihodkov iz naslova ponovne uporabe. Da podatkov ne zaračunavajo oziroma, da niso imeli nobenih prihodkov od ponovne uporabe podatkov sta navedli tudi Banka Slovenije in Agencija za trg vrednostnih papirjev.

Iz Skupnega letnega poročila vlade o izvajanju ZDIJZ za leta 2009-2013, v okvir katerega sodijo postopki po ZDIJZ državnih organov in samoupravnih lokalnih skupnosti, izhaja, da je število postopkov z zahtevo za ponovno uporabo informacij javnega sektorja (namen nadaljnja uporaba, analiza) v primerjavi s postopki z zahtevo za dostop do informacij (namen seznanitev) relativno majhno.

Glede na to, da ureditev ponovne uporabe velja že od leta 2005, in da v večini organi iz naslova ponovne uporabe niso imeli prihodkov, je mogoče sklepati, da sprememba glede zaračunavanja iz predloga zakona za navedene organe ne bo imela večjih finančnih posledic. Prav tako predlog zakona praviloma ne bo prinesel sprememb na finančnem področju za tistih 419 državnih organov oz. organov lokalnih skupnosti, na katere se nanaša Skupno letno poročilo vlade o izvajanju ZDIJZ.

Drugačno situacijo so pokazali zgolj finančni podatki AJPES, GURS in ARSO. Glede na možnost določitve zakonske izjeme ocenjujemo, da negativnih finančnih posledic v primeru AJPES v skladu z izjemo od zaračunavanja; namreč v primeru AJPES je zaračunavanje za ponovno uporabo evidenc in podatkov upravičeno, ker mora AJPES za zagotavljanje javnih nalog pridobiti oziroma ustvariti precejšnja dodatna finančna sredstva (ki presegajo tista iz proračuna). Glede na status organov kot sta ARSO in GURS splošne izjeme, na podlagi katere bi se lahko izvzelo organ v celoti, ne bi bilo

⁵³ Glej določbo 2. c odstavka 6. člena Direktive 2013/37/EU

mogoče upravičiti. Mogoča je zgolj izjema zaračunavanja za dokumente oziroma baze podatkov, glede katerih se od organov zahteva, da ustvarijo zadosten prihodek za kritje znatnega dela stroškov njihovega zbiranja, priprave, reprodukcije in razširjanja. Kolikor za evidence navedenih dveh organov, tega ne bi bilo mogoče upravičiti, ocenjujemo, da bi bile možne negativne finančne posledice za proračun RS v višini 500.000 evrov in sicer za ARSO v višini 300.000 evrov in za GURS v višini 200.000 evrov.

V nadaljevanju je natančnejši prikaz analize omenjenih organov.

3.2.1. AJPES

AJPES pridobiva sredstva za opravljanje svojih nalog iz več virov:

1. Za financiranje javne službe (izvajanje javnih nalog)
  - s prihodki iz državnega proračuna (37,9%);
  - s prihodki od nadomestil za opravljanje storitev javne službe:
    - o prihodki od nadomestil po tarifah za primarni namen izvajanja javnih nalog (37,3%)
    - o prihodki od nadomestil po ceniku za omogočanje ponovne uporabe informacij javnega značaja (9,0%)
2. Za financiranje tržne dejavnosti (10,4%)
3. Drugo (5,3%)

AJPES navaja, da se znesek namenjen financiranju nalog javne službe iz državnega proračuna za AJPES vsako leto znižuje, zato so prihodki od nadomestil za opravljanje storitev javne službe in prihodki za storitve ponovne uporabe informacij javnega značaja vedno bolj pomemben vir financiranja AJPES. V 2014 je bilo prihodkov iz naslova omogočanja ponovne uporabe informacij javnega značaja za pridobitne namene približno 809.000 EUR.

AJPES zagotavlja vpogled oziroma dostope do informacij javnega značaja za večino evidenc, ki jih vodi preko spletno dostopnih iskalnikov. Brezplačno ponovno uporabo zagotavlja tudi na način spletne objave datotek v strojno-berljivem formatu in sicer za osnovne podatke iz baze Poslovnega registra Slovenije (XML datoteka, ki se osvežuje na 3 mesece) in za bazo Registra zavezancev za informacije javnega značaja (dnevno osveževanje). Skladno z zakonodajo zaračunava zgolj za ponovno uporabo v pridobitne namene (in ne pri ponovni uporabo za nepridobitni namen).

V primeru uveljavitve zaračunavanja na podlagi mejnih stroškov, bi se prihodki AJPES znižali za več kot 800.000 EUR letno. Menimo, da je v skladu z zgoraj navedenim, potrebno za AJPES opredeliti izjemo kot organ, ki je v celoti izvzet od splošnega pravila zaračunavanja mejnih stroškov. Pogoji za izjemo v skladu z Direktivo (2. odstavek, točka a), 6. člena Direktive) so izpolnjeni. V tem primeru negativnih finančnih posledic za proračun ne bi bilo.

3.2.2. GURS

V 2014 je GURS pridobil skupaj 185.802 EUR iz naslova ponovne uporabe informacij javnega značaja v pridobitne namene. Celotna poraba proračunskih sredstev GURS v 2014 je znašala 20.485.022 EUR, razmerje med finančnimi sredstvi za financiranje glavnih evidenc iz proračuna in iz ponovne uporabe pa znaša 1.572.329 EUR proti 185.802 EUR, pri čemer je razmerje različno za različne evidence oziroma zbirke.

GURS zbirk v odprtih formatih v brezplačno uporabo preko spleta ne nudi. Med podatki je navedel 12 zbirk podatkov, ki jih trenutno nudi za ponovno uporabo proti plačilu. Večina zbirk se v deležu več kot 90 odstotkov financira s proračunskimi sredstvi. Izjema je Register nepremičnin in Zbirka podatkov državnega prostorskega koordinatnega sistema.

Menimo, da GURS kot organ ne izpolnjuje pogojev za izjemo po 2. a odstavku 6. člena. Izjemoma bi bilo mogoče izkazovati, da so od zaračunavanja ponovne uporabe odvisne posamezne zbirke. V tem

primeru bi lahko za posamezno evidenco zaračunavali stroške tako kot do sedaj. V drugih primerih bo možno zgolj zaračunavanje t.i. mejnih stroškov.

Evidenca/zbirka	Absolutna vrednost financiranja iz proračuna za leto 2014	Preostalo financiranje (Ponovna uporaba - leto 2014)
Zbirka podatkov daljinskega zaznavanja	290.596,51	14.953,90
Evidenca državne meje	8.475,75	0,00
Zbirka topografskih podatkov	160.215,16	1.781,40
Register prostorskih enot	27.648,32	7.477,10
Register zemljepisnih imen	20.000,00	220,19
Zemljiški kataster	419.362,94	9.912,76
Kataster stavb	292.849,07	5.324,15
Evidenca trga nepremičnin	23.736,32	6.259,73
Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture	60.000,00	4.585,54
Register nepremičnin	89.934,12	82.583,50
Zbirka podatkov državnega prostorskega koordinatnega sistema	167.019,00	52.704,00
Zbirka vrednotenja nepremičnin	12.492,80	0,00
	1.572.329,99	185.802,27

Vir »financiranja« bo v primeru, da omenjenih dodatnih zbirk ne bo opredeljenih na način kot določa izjema po direktivi, potrebno nadomestiti iz proračuna.

3.2.3. ARSO

Na ARSO so že ob pripravi aktualnega cenika za ponovno uporabo v pridobitne namene upoštevali načela Direktive 2013/37/EU. To pomeni, da je ARSO za evidence in zbirke podatkov za katere ima v celoti zagotovljena proračunska sredstva za zbiranje, pripravo, reprodukcijo in razširjanje, omogočil javen in prost dostop preko spleta.

Agencija RS za okolje vodi naslednje prosto dostopne baze podatkov oz. javne evidence:

- Atlas okolja
- Podatkovna baza projekta PSS
- Katalog potresov
- Državna mreža potresnih opazovalnic
- Karta potresne nevarnosti Slovenije
- ARHIV - opazovani in merjeni meteorološki podatki po Sloveniji
- ARHIV agrometeoroloških podatkov po letu 1961
- ARHIV - dnevne hidrološke vrednosti za merilno mrežo hidroloških površinskih merilnih postaj
- ARHIV - dnevne vrednosti nivoja podzemnih voda na merilni mreži
- ARHIV - podatki o kakovosti voda

Ponovno uporabo ARSO zaračunava le v primeru naslednjih vrst podatkov, ki so navedeni v Ceniku ponovne uporabe informacij javnega značaja v pridobitne namene (št. 40601-14/2014-15 z dne 16.4.2014):

- Točkovni meteorološki, hidrološki in fenološki podatki ter podatki o kakovosti zraka;

- Terminski višinski podatki nad Ljubljano, pridobljeni z radiosonažnimi meritvami;
- podatki meteorološkega radarja za območje Slovenije;
- Kemijski podatki kakovosti voda in tal;
- Biološki podatki kakovosti voda.

Na podlagi cenika so v letu 2014 prihodki iz naslova ponovne uporabe navedenih podatkov znašali **298.972 EUR**. Navedeni prihodki predstavljajo **16% vseh stroškov**, ki jih ima ARSO s financiranjem teh evidenc in zbirk podatkov, razen pri financiranju točkovnih meteoroloških, hidroloških in fenoloških podatkov ter podatkov o kakovosti zraka, ki se v celoti financirajo iz integralnih sredstev.

ARSO navaja, da uporabe informacij, ki so jih opredelili kot izjeme, ne bi mogli zagotoviti v uporabniku prijazni obliki brez dodatnih finančnih virov, ki jih pridobi tudi v skladu z drugim odstavkom 30. člena Zakona o meteorološki dejavnosti (Ur. l. RS št. 49/2006). ARSO meni, da bi bilo potrebno celoten nabor informacij javnega značaja iz cenika opredeliti kot izjemo v skladu z b) točko drugega odstavka novega 6. člena Direktive.

4. Preliminarni zaključki na podlagi preliminarne analize stanja

V skladu z namenom Direktive 2013/37/EU, ki je v spodbujanju ponovne uporabe javnih baz podatkov, vendar ob hkratnem upoštevanju, da nekateri organi zagotavljajo svoje javne storitve predvsem tudi na podlagi finančnih sredstev, ki jih pridobijo iz naslova ponovne uporabe informacij za pridobitne namene, je mogoče zaključiti, da je potrebno v skladu z možnostmi izjem, ki jih dopušča Direktiva, za takšne organe oziroma njihove evidence, kolikor je mogoče, dopustiti dosedanji način zaračunavanja.

Direktiva omogoča dve izjemi od načela zaračunavanja mejnih stroškov. Pravilo mejnih stroškov izjemoma ne bo zavezovalo organov, od katerih se zahteva, da sami ustvarijo prihodek za kritje znatnega dela stroškov povezanih z opravljanjem svojih javnih nalog.⁵⁴ Glede na dosedanje analize je mogoče v navedeni okvir umestiti AJPES, kot agencijo, ki 37,9% sredstev za svoje delovanje pridobi iz državnega proračuna, ostale prihodke pa ustvari drugače oziroma pridobi letno skupno cca. 809.000 EUR iz naslova ponovne uporabe podatkov javnega sektorja.

Prav tako se izjemoma ne bo uporabljalo za evidence ali baze podatkov, glede katerih se od organov zahteva, da ustvarijo zadosten prihodek za kritje znatnega dela stroškov njihovega zbiranja, priprave, reprodukcije in razširjanja. Pod tovrstne dokumente, naj bi največkrat sodile velike baze podatkov, v vzpostavitve katerih so bila vložena velika sredstva in ki, poleg tega terjajo tudi velike stroške vzdrževanja, ker potrebujejo npr. dnevno ažuriranje. Pri pravilih zaračunavanja gre za rešitev, ki naj bi ob zagotavljanju učinkovite ponovne uporabe za zainteresirane ponovne uporabnike, vendarle ne povzročila dodatnih bremen zavezanim organom javnega sektorja, kar v času finančne krize, za javni sektor ne bi bilo sprejemljivo. Glede na dosedanje analize je potrebno preučiti možnosti, da se v navedeni okvir umesti določene evidence ARSO in sicer tiste, ki jih obravnava aktualni cenik ARSO in iz naslova ponovne uporabe katerih ARSO pridobi letno cca. 298.972 EUR. Pri GURS bi bilo potrebno natančneje preučiti seznam evidenc, s katerimi razpolaga, ugotoviti ali in v kolikšni meri so morebiti že na voljo za brezplačno ponovno uporabo in na drugi strani preučiti, v kolikšni meri bi za posamezne evidence prišla v poštev izjema, ki vsebinsko izhaja iz drugega odstavka, točke b) 6. člena Direktive.

Kar zadeva nove zavezance s področja kulture (muzeje, knjižnice in arhive) je potrebno poudariti, da bodo zanje veljala privilegirana pravila, kar pomeni, da bodo lahko za ponovno uporabo zaračunavali tako stroške zbiranja, priprave, razmnoževanja in razširjanja informacij ter običajnega donosa vloženi sredstev kot tudi stroške hrambe in pridobitve pravic, kar pomeni, da bodo finančni učinki kvečjemu pozitivni.

Nenazadnje je potrebno poudariti, da določbe Direktive ne posegajo v morebitno zaračunavanje t.i. storitev z dodano vrednostjo, torej storitev, ki pomenijo kakršnekoli dodatne obdelave podatkov po naročilu naročnika. **Direktiva zavezuje zgolj k zagotavljanju surovih podatkov za ponovno uporabo.**

⁵⁴ Glej točko a drugega odstavka 6. člena spremenjene Direktive.

Finančne posledice predloga zakona bodo v skladu z navedenim nadalje opredeljene po pridobitvi pripomb oziroma mnenja preostalih sodelujočih organov (v okviru strokovnega in medresorskega usklajevanja).

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva dodatne porabe proračunskih sredstev.
DOPOLNITI PO USKLAJEVANJU

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Spremembe in dopolnitve predloga zakona so pripravljene z namenom implementacije določb Direktive 2013/37/EU o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja in izhaja iz veljavne ureditve režima ponovne uporabe na podlagi določb ZDIJZ, ki predstavljajo implementacijo Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja na podlagi sprememb in dopolnitev leta 2005 (novela ZDIJZ-A, Uradni list RS št. 61/2005 z dne 30.6.2005).

Obe navedeni direktivi slonita na dveh stebrih notranjega trga: transparentnosti in poštene konkurence. Direktiva 2003/98/ES je vsebovala pravila, temelječa na naslednjih izhodiščih:

- nudenje dokumentov za ponovno uporabo v vseh oblikah in jezikih, v katerih informacije obstajajo (pravila direktive iz 2003 so glede tega vendarle določala diskrecijsko pravico organa);
- zgornja meja za zaračunavanje se izračuna na podlagi stroškov ustvarjanja informacije, vključno z donosom na investicije; nižje zaračunavanje (ali popolna brezplačnost) je dovoljena in celo priporočena; na zahtevo mora organ javnega sektorja računsko obrazložiti zaračunano obrabnino informacije;
- transparentnost pogojev uporabe; zaračunavanje uporabe informacij in drugi pogoji morajo biti določeni in vnaprej objavljeni; jasno morajo biti določena pravna sredstva, ki so na razpolago prosiščem;
- nujnost izogibanju diskriminacije med udeleženci na trgu in pogojih za uporabo;
- enaka pravila ponovne uporabe tudi v primeru, ko podatke ponovno uporabljajo sami organi za potrebe tržne dejavnosti;
- načelna prepoved ekskluzivnih dogovorov, razen dodelitve ekskluzivnih pravic, potrebnih za storitve v javnem interesu;
- praktična orodja za lažje iskanje razpoložljivega materiala; tako orodje bi lahko bil npr. seznam (katalog) informacij na spletnem portalu.

Glavne spremembe, vsebovane v določbah Direktive 2013/37/EU, katerih namen je dodatno spodbuditi ponovno uporabo podatkov javnega sektorja predvsem tudi za razmah digitalnega gospodarstva:

- vzpostavitev resnične pravice do ponovne uporabe – organi so dolžni nuditi ponovno uporabo vseh javnih, torej prosto-dostopnih dostopnih podatkov, s katerimi razpolagajo (odprava diskrecijske pravice organov);
- sprememba pravil zaračunavanja za ponovno uporabo podatkov (organi naj bi po novem zaračunavali zgolj mejne stroške, ki jih imajo s posredovanjem podatkov);

- obvezni nadzor neodvisnega organa nad izvajanjem ponovne uporabe;
- razširitev dometa režima ponovne uporabe tudi na določene kulturne institucije (muzeje, arhive in knjižnice);
- spodbujanje objave podatkov v odprtih, strojno-berljivih formatih skupaj z metapodatki (portali odprtih podatkov).

Veljavne določbe ZDIJZ glede ponovne uporabe že sedaj zavezujejo organe, da omogočajo ponovno uporabo podatkov vedno, kadar so ti prosto-dostopni. V tem smislu je bila t.i. resnična pravica do ponovne uporabe prenesena v slovenski pravni red že s spremembami in dopolnitvami leta 2005 (ZDIJZ-A). Enako velja glede obveznega nadzora s strani neodvisnega organa na tem področju, ki je Informacijski pooblaščenec. Glavne potrebne spremembe, ki zagotavljajo prenos Direktive 2013/37/EU, se torej nanašajo na spremembo pravil zaračunavanja, razširitev dometa režima ponovne uporabe na muzeje, arhive in knjižnice ter spodbujanje objave podatkov v odprtih, strojno-berljivih formatih skupaj z metapodatki.

Evropski parlament je spremembe Direktive o ponovni uporabi informacij javnega sektorja potrdil junija 2013. Komisija je lansko leto, z namenom državam članicam pomagati pri prenosu določb direktive, dodatno pripravila tudi *Smernice o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov*.⁵⁵

Države članice morajo končati prenos v svoj pravni red do 18. julija 2015. V treh letih po tem datumu mora Komisija izvesti oceno prenosa direktive, njene implementacije ter njenih učinkov. V ta namen morajo države članice na vsake tri leta pripraviti poročilo o razpoložljivosti informacij oziroma podatkov javnega sektorja za ponovno uporabo ter o pogojih za ponovno uporabo in o pravnih sredstvih, ki so na voljo prosičcem za ponovno uporabo. Države članice bodo morale posebej pripraviti pregled implementacije 6. člena Direktive kar zadeva izjemo glede zaračunavanja nad mejnimi stroški.

5.2 Primerjalno pravna ureditev

Kraljevina Švedska

Pravica dostopa do informacij javnega značaja na Švedskem je na ustavni ravni zelo široko varovana pravica, hkrati pa je Švedska poleg Finske država z najdaljšo tradicijo transparentnosti, saj je bil prvi (ustavni) zakon, ki zagotavlja pravico dostopa do informacij javnega značaja, sprejet že leta 1766.⁵⁶

Pravica dostopa do informacij javnega značaja je na ustavni ravni varovana z določbo 1. člena 2. poglavja švedske Ustave (*Instrument of Government*), kot tudi z določbami 2. poglavja Zakona o svobodi tiska (*Freedom of the Press Act*), ki poleg Zakona o nasledstvu in Zakona o svobodi govora predstavljata dva izmed štirih temeljnih ustavnih zakonov. Predvsem slednji uvaja načelo prostega dostopa do informacij javnega značaja, s katerim razpolagajo organi javne oblasti, med katere uvršča tudi organe sodne in zakonodajne veje oblasti, hkrati pa določa sedem specifičnih interesov zaradi varovanja katerih so dopustne omejitve te pravice. Med varovane interese uvršča (i) nacionalno varnost in odnose Švedske z drugimi državami ali mednarodnimi organizacijami, (ii) osrednjo finančno, monetarno ali tečajno politiko, (iii) postopek inšpekcije, nadzora ali izvrševanje druge nadzorne funkcije javne oblasti, (iv) interes pregona ali preprečitve kriminala, (v) javni ekonomski interesi, (vi) varstvo integritete in ekonomske zasebnosti posameznika in (vii) ohranitev živalskih in rastlinskih vrst.

---

⁵⁵ Smernice o priporočenih standardnih licencah, podatkovnih zbirkah in zaračunavanju za ponovno uporabo dokumentov (UL EU C 240, 24.7.2014, str. 1, objavljeno na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0724(01)&from=EN)

⁵⁶ Zakon o svobodi tiska (*Freedom of the Press Act*).

Omejitve pravice dostopa do uradnih dokumentov so možne le zaradi varovanja zgoraj navedenih interesov in morajo biti določene v zakonu. Zakon, ki navedene omejitve določa je Secrecy Act, za zavrnitev dostopa do uradnih dokumentov pa poleg predpogoja, da gre za katero izmed številnih v zakonu naštetih izjem, zakon praviloma zahteva še izkaz posebnih okoliščin, kot je določena stopnja škode na varovanem interesu oziroma izvedbo t. i. škodnega testa (harm test). Izjeme od prostega dostopa so določene taksativno in zelo natančno opredeljene. Posebnost Švedske ureditve dostopa do uradnih dokumentov se poleg v več kot 200 letni tradiciji kaže predvsem v številnih zelo natančno in ozko določenih izjemah od prostega dostopa, opredeljenih v Secrecy Act. Takšna ureditev zaradi svoje določnosti in jasnosti po eni strani omogoča večjo predvidljivost dostopnosti posamezne informacije prosilcem in hkrati omogoča lažje izvajanje zakona s strani organov zavezancev, vendar pa po drugi strani zahteva pogosto spreminjanje veljavne zakonodaje, saj morajo biti vse izjeme natančno in določno opredeljene v Secrecy Act.

Pravico dostopa do uradnih dokumentov ima na Švedskem vsaka fizična ali pravna oseba. Zahtevo za dostop na prvi stopnji obravnava uradna oseba, ki je odgovorna za hrambo oziroma pripravo dokumentov (npr. tajnik oziroma oseba odgovorna za poročanje o zadevi). V primeru dvoma glede dovolitve dostopa je uradna oseba zahtevo dolžna predložiti organu, na katerega je bila zahteva naslovljena, pravico zahtevati slednje pa ima tudi prosilec sam, če je uradna oseba dostop do zahtevanega dokumenta zavrnila. Če organ na prvi stopnji zavrne zahtevo (bodisi uradna oseba, bodisi organ po prejemu zahteve s strani uradne osebe) ima prosilec pravico sprožiti upravni spor oziroma če je zavrnilno odločbo izdal državni organ, pravico do pritožbe na Vlado Kraljevine Švedske.

Švedska je Direktivo 2003/98/ES implementirala dokaj pozno in je bila zato subjekt postopkov Sodišča EU, posebni Zakon o ponovni uporabi dokumentov javne uprave je sprejela šele leta 2010 (*Lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen - Lag SFS 2010:566 Utkom från trycket den 15 juni 2010*).⁵⁷

Zvezna republika Nemčija

Nemčija je svoj prvi zakon o dostopu do informacij javnega značaja, dobila šele s sprejemom zveznega zakona o dostopu do informacij javnega značaja (*Federal Act Governing Access to Information held by the Federal Government*; Federal Law Gazette [BGBl.] Part I, p. 2722) z dne 5. septembra 2005). Zakon v 1. členu vsakomur priznava pravico prostega dostopa do informacij s katerimi razpolagajo zvezne oblasti, pod pogoji in omejitvami, kot jih določa ta zakon. Informacija javnega značaja je v skladu z 2. členom vsak zapis, ki služi uradnim nalogam, ne glede na obliko v kateri se zapis nahaja. Osnutki in zapiski, ki niso namenjeni vključitvi v uradni spis niso informacije javnega značaja. Zakon nadalje v 3. členu določa varstvo posebnih interesov, ki izjemoma upravičujejo zavrnitev dostopa do zaprosene informacije. V skladu z navedeno določbo se dostop do informacij javnega značaja lahko na primer zavrne, kadar bi razkritje informacije imelo škodljive posledice na interesih kot so varstvo mednarodnih odnosov, obrambe in drugih interesov varnostnih sil, interesov notranje ali zunanje varnosti države, nadzornih funkcij finančnih, konkurenčnih ali drugih regulativnih organov, zunanje finančne kontrole oziroma če bi razkritje informacije ogrozilo potek sodnega postopka, pravico strank do poštenega sojenja itd. O zahtevi za dostop do zaprosenih informacij je organ zavezan odločiti najkasneje v roku enega meseca od prejema zahteve, zoper zavrnilno odločbo pa ima prosilec pravico do vložitve upravnega spora. Dodatno pa se lahko prosilec, ki meni, da mu je bila kršena pravica do dostopa do informacij javnega značaja pritoži tudi na Informacijskega pooblaščenca.

Direktiva 2003/98/ES je bila prenesena v posebni zvezni zakon, ki zadeva zgolj ponovno uporabo informacij, leta 2006 (*Informationsweiterverwendungsgesetz – IWG* z dne 13. december 2006).⁵⁸

⁵⁷ Angleški prevod objavljen na strani Komisije: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-sweden>.

⁵⁸ Angleški prevod objavljen na strani Komisije: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-germany>.

Republika Estonija

Estonki zakon o dostopu do informacij javnega značaja⁵⁹ je bil na podlagi 44. člena estonske ustave sprejet novembra 2000 v veljavo pa je stopil januarja 2001. Zakon zavezuje državne in lokalne agencije, pravne osebe javnega prava in zasebne subjekte, ki izvajajo javne naloge, vključno z izobraževanjem, zdravstvom, socialne ali druge javne storitve. Informacije od zavezanih organov lahko zahteva kdorkoli, organ pa mora prosilcu odgovoriti v roku petih delovnih dni.

Zakon se ne uporablja za tajne podatke, informacije o notranjem delovanju, katere lahko organ javnosti ne razkrije pet let. Med informacije o notranjem delovanju organa spadajo: nerešeni sodni primeri, informacije zbrane v okviru postopka državnih nadzornih organov; informacije, ki bi škodovala odnosom s tujimi državami; informacije o oborožitvi in lokacijah vojaških enot; kadar bi razkritje informacije ogrozilo dediščino ali naravne vrednote; varnostni ukrepi; osnutki zakonov; drugi dokumenti, ki niso v registru, in osebni podatki. Dostop do informacije v zvezi s javnomnenjskimi raziskavami, statistik, splošnih ekonomskih in socialnih napovedi, okolja, premoženja in o kakovosti proizvodov za potrošnike ni mogoče omejiti.

Republika Estonija je določbe glede ponovne uporabe podatkov javnega sektorja umestila v t.i. Zakon o javnih informacijah (prvič sprejet 15. novembra 2000) in sicer s spremembami in dopolnitvami iz decembra 2012.⁶⁰

Kraljevina Danska

Tako kot ostale skandinavske države ima tudi Danska zelo visok nivo transparentnosti delovanja javne uprave. Prvi zakon o dostopu do informacij javnega značaja je Danska sprejela leta 1964. Leta 1970 je parlament sprejel dopolnjen zakon, le-tega pa je nato leta 1985 nadomestil nov zakon, kateri do danes ni bil spremenjen. Dostop do informacij javnega značaja na Danskem dejnasko temelji na dveh zakonih t.i. Public Administration Act (*Forvaltningsloven, Lovtidende A n° 571, 19.12.1985*) in t.i. Access to Public Administrative Documents Act (*Lov om offentlighed i forvaltningen, Lovtidende A n° 572, 19.12. 1985*).

Iz režima prosto dostopnih informacij so izvzeti podatki o notranjem delovanju preden je sprejeta končna odločitev, evidence, dokumenti in zapisniki državnega sveta (*Council of State*), korespondenca med organi in zunanji strokovnjaki v zvezi z oblikovanjem zakonodaje ali v zvezi s sodnimi postopki, gradivo zbrano za javno statistiko ali znanstveno raziskovanje, informacije v zvezi z zasebnim življenje, varnostjo in obrambo države, področje zunanje politike, kazenskega pregona, davkov in javnih finančnih interesov. Javni organi pa morajo vedno razkriti informacije, če obstaja nevarnost za življenje, zdravje, premoženje ali okolje.

Ponovna uporaba informacij javnega sektorja je bila prvič urejena v posebnem zakonu t.i. Act on the re-use of public sector information leta 2005 (*Lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer, Lovtidende n° 596, 24.6.2005*) s spremembami in dopolnitvami leta 2008 (*Lov om ændring af lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer, Lovtidende A n° 551, 18/06/2008*).⁶¹

Združeno kraljestvo

Zakon Združenega kraljestva v splošnem (Freedom of Information Act 2000), vsebuje precej veliko število izjem od dostopa do informacij javnega značaja in za razliko od ZDIJZ (prva alineja tretjega odstavka 6. člena ZDIJZ) ne vsebuje izjeme od izjem – porabe javnih sredstev. Test javnega interesa pa je določen na obraten način kot v ZDIJZ. Namreč, da se informacije vendarle ne razkrije, kadar

⁵⁹ Public Information Act: <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/6483>

⁶⁰ Angleški prevod na strani Komisije: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-estonia> .

⁶¹ Angleški prevodi objavljeni na strani Komisije: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-denmark> .

glede na vse okoliščine primera, javni interes, da informacije ostane nerazkrita, prevlada nad javnim interesom, da bi se razkrila.

Ponovna uporaba informacij javnega sektorja je urejena v posebnem predpisu, t.i. The Re-use of Public Sector Information Regulations z dne 10. junija 2005.⁶²

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel:

Za organe javnega sektorja, za katere že sedaj velja režim ponovne uporabe, predlog zakona ne uvaja novih postopkov. Pravzaprav s spodbujanjem pro-aktivne objave podatkov na spletu v odprtih formatih in pod odprtimi licencami organom omogoča, da zmanjšajo številko individualnih postopkov na podlagi zahtev za ponovno uporabo.

Za nove zavezance, kot so muzeji in knjižnice, sicer na novo vzpostavlja postopke na podlagi zahteve za ponovno uporabo, vendar v primerjavi z dosedanjimi zavezanci v precej bolj omejenem obsegu. Namreč zahteva se lahko nanaša zgolj na gradivo, na katerem nobena tretja oseba nima pravic intelektualne lastnine. Gre torej predvsem za gradivo, ki je v javni domeni in glede katerega nedvomno obstaja javni interes, da ga lahko zainteresirani prosilci ponovno uporabijo. Glede ponovne uporabe gradiva, na katerem imajo same navedene institucije pravice intelektualne lastnine, imajo te institucije diskrecijsko pravico, torej se lahko same odločijo ali gradivo bodo dale na voljo za ponovno uporabo ali ne. Kolikor ga odobrijo enemu prosilcu, ga morajo praviloma dati na voljo za ponovno uporabo vsem pod enakimi pogoji.

- ukinitvev postopka ali odprava administrativnih bremen:

S spodbujanjem pro-aktivne objave podatkov na spletu v odprtih formatih in pod odprtimi licencami organom omogoča, da zmanjšajo številko individualnih postopkov na podlagi zahtev za ponovno uporabo, zainteresiranim prosilcem pa se na ta način zagotavlja enostavna in učinkovita ponovna uporaba, brez posebnih postopkov na podlagi individualne zahteve za ponovno uporabo po ZDIJZ.

- spoštovanje načela "vse na enem mestu" ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti:

Predlog zakona določa, da ministrstvo, pristojno za upravo, vodi portal odprtih podatkov, ki vsebuje seznam vseh evidenc in zbirk podatkov, ki jih vodijo organi javnega sektorja ter tudi evidence oziroma zbirke kot take, ki so jih v odprtih formatih in pod odprto avtorsko-pravno licenco, dolžni objavljati organi. Z vidika zainteresiranih ponovnih uporabnikov, torej predvsem zasebnega sektorja, takšna rešitev spoštuje načelo "vse na enem mestu".

- podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja:

Z informacijami, podatki oziroma podatkovnimi zbirkami organi javnega sektorja razpolagajo, ker jih pridobivajo oziroma ustvarjajo v okviru izvajanja svojih javnih nalog.

- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov:

/

---

⁶² Her Majesty's Stationery Office (HMSO) n° 1515 of 01/07/2005; objavljeno na strani Komisije: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-uk>.

- ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bodo potrebna dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva:

Osebe, pooblašene za dostop do informacij javnega značaja, pri muzejih, knjižnicah in arhivih, se bodo morale seznaniti tudi s postopki na podlagi zahteve za ponovno uporabo informacij oziroma gradiva. V ta namen bo Ministrstvo, pristojno za upravo, izvedlo brezplačna usposabljanja. Spletna objava informacij na način odprtih podatkov pa je povezana s splošnim trendom digitalizacije gradiva, predvsem tudi na področju kulture, in se v tem smislu dopolnjuje z že zastavljenimi ukrepi in kot taka ne pomeni dodatnih finančnih in materialnih sredstev na strani zavezanih institucij.

– ali se bodo zaradi ukinitve postopkov in dejavnosti zmanjšala število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva:

Kljub predvidenemu zmanjšanju postopkov na podlagi individualnih zahtev za ponovno uporabo informacij, ne bo zmanjšanja števila zaposlenih ter finančnih in materialnih sredstev, zaradi nekoliko večjih potreb povezanih s pripravo informacij za proaktivno spletno objavo v odprtih formatih.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:

/

- stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke:

Predlog zakona omejuje zaračunavanje podatkov za ponovno uporabo na mejne stroške povezane z reprodukcijo in distribucijo dokumentov. Zgolj izjemoma, bodo organi lahko zaračunavali po veljavnih pravilih.

- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:

/

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, posredno se lahko posledice kažejo preko večje možnosti analiz statističnih podatkov s strani zasebnega sektorja, vključno z nevladnimi organizacijami, tudi na okoljskem področju in v tem smislu bolj učinkovitega načrtovanja ukrepov na tem področju.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Skladno z analizami, ki jih je izvedla Komisija, naj bi rešitve iz Direktive 2013/37/EU prinesla posredne pozitivne učinke na gospodarstvo, preko povečanja priliva od davkov razaradi razmaha novih digitalnih gospodarskih dejavnosti in novih delovnih mest. Povečanje možnosti za dostop do različnih informacij oziroma brezplačno ponovno uporabo omogoča raziskave in razvoj ter posledično razvoj podjetništva.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo neposrednih posledic za socialno področje; posredno se lahko posledice kažejo preko večje možnosti analiz statističnih podatkov s strani zasebnega sektorja, vključno z nevladnimi organizacijami, tudi na socialnem področju in v tem smislu bolj učinkovitega načrtovanja ukrepov na tem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

- ciljnim skupinam (seminarji, delavnice):

Ministrstvo za javno upravo je sodelovalo na javnem posvetu o ponovni uporabi podatkov javnega sektorja, ki ga je organiziral Arhiv RS, s temo »Vključitev kulturnih institucij v režim ponovne uporabe podatkov javnega sektorja« (dne 1.4.2015 na Arhiv RS, Ljubljana). Na javnem posvetu so s predstavitvami sodelovali tudi predstavniki AJPES, GURS in Arhiv RS.

- širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve):

Predlog zakona je bil XXXX objavljen na spletni strani Ministrstva za javno upravo in na spletnem portalu "e-demokracija".

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

- zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa:

V treh letih po 18.7.2015 mora Komisija izvesti oceno prenosa direktive, njene implementacije ter njenih učinkov. V ta namen morajo države članice na vsake tri leta pripraviti poročilo o razpoložljivosti informacij oziroma podatkov javnega sektorja za ponovno uporabo ter o pogojih za ponovno uporabo in o pravnih sredstvih, ki so na voljo prosilcem za ponovno uporabo. Države članice bodo morale posebej pripraviti pregled implementacije 6. člena Direktive kar zadeva izjemo glede zaračunavanja nad mejnimi stroški. Predlog zakona navedeno upošteva na način, da zavezuje resorna ministrstva, da zase in za organe iz svoje pristojnosti, ki vodijo ali upravljajo večje baze podatkov, vsako leto ob letnem poročilu o izvajanju ZDIJZ, poročajo tudi o razpoložljivosti informacij oziroma podatkov javnega sektorja za ponovno uporabo, o pogojih za ponovno uporabo ter o zaračunavanju za ponovno uporabo podatkov. Navedeno bo podrobneje urejeno s spremembami in dopolnitvami Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja.

- časovni okvir spremljanja za pripravo poročil:

Zavezanci poročajo enkrat letno, v okviru letnega poročila o izvajanju ZDIJZ. Ministrstvo, pristojno za upravo, pripravi skupno letno poročilo, ki ga sprejme vlada, na vsaki dve leti.

- roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih:

Tri leta od sprejetja zakona.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Datum objave na spletni strani Ministrstva za javno upravo: *DATUM POSREDOVANJA V USKLAJEVANJE*

Datum objave na Državnem portalu Republike Slovenije e-uprava, na podportalu e-demokracija: *DATUM POSREDOVANJA V USKLAJEVANJE*

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- DOPOLNITI PO USKLAJEVANJU

-
-

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 - ZDavP-2, 23/14 in 50/14) se na koncu drugega odstavka 1. člena črta pika, za njo pa se doda besedilo »in direktiva 2013/37/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o spremembi direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja.«.

2. člen

V 3.a. členu se dodajo nov četrti, peti, šesti in sedmi odstavek, ki se glasijo:

»(4) Izraz strojno berljivi format pomeni, da je datotečni format strukturiran tako, da lahko programske aplikacije z lahkoto določajo, prepoznajo in izločajo določene podatke, vključno s posameznimi dejanskimi navedbami in njihovo notranjo strukturo.

(5) Izraz odprti format pomeni datotečni format, ki je neodvisen od uporabljene platforme in javnosti dostopen brez omejitev, ki preprečujejo ponovno uporabo.

(6) Izraz formalni odprti standard pomeni standard, ki natančno opredeljuje zahteve za zagotavljanje interoperabilnosti programske opreme in je določen v pisni obliki ter ga ministrstvo objavi na nacionalnem portalu odprtih podatkov.

(7) Izraz metapodatek pomeni podatek o značilnosti podatkovnega vira, ki se nanaša na zbirko podatkov, del zbirke podatkov, posamezen podatek ali informacijo.

(8) Izraz kulturno gradivo pomeni informacije javnega značaja muzejev in knjižnic, zlasti knjige, revije, časopise, fotografije in arhivsko gradivo ter drugo gradivo, ki ima poseben pomen za ohranjanje kulturnega spomina.«.

3. člen

V prvem odstavku 5.a člena, se za besedilom »do zahtevane informacije« doda besedilo »in njeno ponovno uporabo«.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Organ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije in njeno ponovno uporabo, če se zahteva nanaša na podatek, ki je pridobljen ali sestavljen zaradi nadzornega postopka, ki ga v skladu z zakonom vodi centralna banka, drug organ pristojen za nadzor trga vrednostnih papirjev, zavarovalniški nadzor ali drug nadzorni organ, specializiran za finančni nadzor, če je nadzorni postopek še v teku. Ko je postopek nadzora zaključen, organ lahko zavrne dostop le, če bi razkrije zahtevane informacije povzročilo škodo drugi osebi ali če bi to resno ogrozilo izvajanje drugih zakonskih nalog nadzorne institucije, ki je vodila postopek.«

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek in se v njem za besedilom »do zahtevane informacije« doda besedilo »in njeno ponovno uporabo«.

4. člen

Za 6.a členom se dodata nova 6.b in 6.c člen, ki se glasita:

»6.b člen

(ponovna uporaba informacij muzejev in knjižnic)

(1) Ne glede na določbo 3. točke šestega odstavka 6. člena zakona, muzeji in knjižnice, vključno z visokošolskimi knjižnicami (v nadaljnjem besedilu: knjižnice), morajo omogočati ponovno uporabo informacij javnega značaja, na katerih nobena oseba ni imetnik pravic intelektualne lastnine.

(2) Kadar so muzeji in knjižnice sami imetniki pravic intelektualne lastnine na zahtevani informaciji javnega značaja morajo omogočati njeno ponovno uporabo, če jo sami ponovno uporabljajo ali če so ponovno uporabo omogočili vsaj enemu prosilcu razen v primeru izključne pravice iz 36.b člena tega zakona.

(3) Pogoje ponovne uporabe informacij javnega značaja muzejev in knjižnic, vključno s ceno, se določi s pisno odločbo.

(4) Kot pogoj za ponovno uporabo informacij javnega značaja muzejev in knjižnic se vedno določi navedba vira, ki obsega: naziv organa in zbirko, iz katere je informacija.

(5) Poleg pogojev določenih s splošnimi določbami tega zakona o ponovni uporabi se za ponovno uporabo informacij javnega značaja muzejev in knjižnic določijo tudi drugi pogoji, če je to potrebno zaradi:

- zagotavljanja celovitosti in avtentičnosti informacij javnega značaja;
- zagotavljanja povratnih informacij uporabnikom oziroma organu;
- materialnega varstva in hrambe informacij javnega značaja; ali
- zagotavljanja kakovosti digitalizacije informacij javnega značaja.

1.

(6) Šteje se, da je nesorazmeren napor iz četrtega odstavka 5. člena tega zakona podan predvsem, kadar je informacija javnega značaja iz tega člena v postopku strokovne obdelave, restavriranja, digitalizacije v okviru celotnih fondov ali večjih sklopov gradiva ali je zaradi poškodovanosti izvornika ni mogoče uporabljati.

(7) V primeru izjemnih okoliščin iz 24. člena tega zakona, se lahko v odločbi o ponovni uporabi določi daljši časovni termin za posredovanje kopij informacij iz tega člena.

(8) Če ta zakona ne določa drugače, se za ponovno uporabo informacij javnega značaja iz tega člena uporabljajo splošne določbe tega zakona o ponovni uporabi.

6.c člen

(ponovna uporaba arhivskega gradiva)

(1) Ne glede na določbo drugega odstavka 4. člena tega zakona in ne glede na določbe zakona, ki ureja arhive, se za ponovno uporabo arhivskega gradiva smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki

veljajo za ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo knjižnice in muzeji, če se zahteva za ponovno uporabo nanaša na arhivsko gradivo:

- ki je v skladu z zakonom, ki ureja arhive, prosto dostopno javnosti;
- na katerem ni pravic intelektualne lastnine tretjih oseb; in
- ki ga hrani arhiv v okviru izvajanja javne službe ali je v skladu z zakonom, ki ureja arhive, v lastnem varstvu (v nadaljnjem besedilu: arhivsko gradivo).

(2) Kot pogoj za ponovno uporabo arhivskega gradiva se vedno določi navedba vira, ki obsega: ime ali signaturo arhiva ter arhivski fond oziroma zbirko, iz katere je obravnavano arhivsko gradivo.

(3) O pritožbi zoper stroške in druge pogoje ponovne uporabe arhivskega gradiva odloča pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja. Pritožba glede dostopa javnosti do arhivskega gradiva na pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja ni dovoljena.

(4) Če je imetnik pravic intelektualne lastnine na arhivskem gradivu iz prvega odstavka arhiv ali organ, ki ima arhivsko gradivo v lastnem varstvu, mora omogočati ponovno uporabo, če arhivsko gradivo sam ponovno uporablja ali če je ponovno uporabo omogočil že vsaj enemu prosilcu, razen v primeru iz 36.b člena tega zakona.«

5. člen

V 7. členu se besedilo »prejšnjega člena« nadomesti z besedilom »5.a ali 6. člena tega zakona«.

6. člen

V 8. členu se črta drugi odstavek.

Dosedanji tretji odstavek postane drugi odstavek in se v njem za besedo »prvega« črta besedilo »in drugega«.

7. člen

Za 10.a členom se doda nov 10.b člen, ki se glasi:

»10.b člen

Zagotavljanje odprtih podatkov za ponovno uporabo

(1) Organi omogočajo ponovno uporabo prosto-dostopnih informacij javnega značaja in podatkovnih zbirk preko posredovanja v svetovni splet v strojno berljivih formatih, ki upoštevajo formalne odprte standarde (v nadaljnjem besedilu: odprti podatki) skupaj z metapodatki, razen kadar bi to pomenilo nesorazmeren napor izven preprostega postopka. V takšnih primerih zagotavljajo informacije in podatke v katerem koli obstoječem formatu ali jeziku.

(2) Ministrstvo vodi nacionalni spletni portal odprtih podatkov javnega sektorja (v nadaljnjem besedilu: nacionalni portal), ki vsebuje seznam vseh evidenc podatkov in drugih podatkovnih zbirk iz pristojnosti

organov z ustreznimi metapodatki, ter zbirke odprtih podatkov iz pristojnosti organov ali spletne povezave na portale, kjer so zbirke odprtih podatkov objavljene.

(3) Organi morajo na nacionalnem portalu objaviti seznam vseh evidenc in podatkovnih zbirk iz svoje pristojnosti z ustreznimi metapodatki, ter zbirke odprtih podatkov ali povezave na spletne strani, kjer so zbirke odprtih podatkov spletno objavljene, razen kadar bi to pomenilo nesorazmeren napor izven preprostega postopka.

(4) Podatke objavljene na nacionalnem portalu lahko kdorkoli ponovno uporablja v pridobitne ali druge namene brezplačno pod pogoji da se:

- ponovna uporaba podatkov izvaja v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov;
- ob vsaki ponovni uporabi, mora navede vir podatkov, ki obsega naziv »Javne informacije Slovenije« in naziv organa, ki je na nacionalnem portalu naveden ob podatkih, ki se ponovno uporabljajo.

2.

3.

4. (5) Šteje se, da metapodatki iz tega člena predstavljajo uradno besedilo iz upravnega področja v smislu zakona, ki ureja avtorsko in sorodne pravice.«

8. člen

V 11. členu se besedna zveza »prejšnjega člena« nadomesti z besedilom »10. člena tega zakona«.

9. člen

V prvem odstavku 14. člena se besedilo »podatke iz prvega ali šestega odstavka 6. člena« nadomesti z »varovane podatke iz 5.a ali 6. člena«.

10.člen

Naslov podpoglavja pred 15. členom se spremeni tako, da se glasi: »Pisna zahteva za dostop ali ponovno uporabo informacije javnega značaja«.

11. člen

V prvem odstavku 15. člena se za besedo »značaja« doda besedilo »ali njeno ponovno uporabo«.

12. člen

V četrtem odstavku 17. člena se v 3. točki črtata oklepaja in besedilo v oklepaju: »pridobitni oziroma nepridobitni namen«.

Doda se nov peti odstavek, ki se glasi:

»5) Domneva se, da gre za zahtevo za ponovno uporabo informacij javnega značaja, če prosilec zahteva celotno elektronsko zbirko podatkov ali če zahteva informacije javnega značaja z ažuriranjem.«

13. člen

V prvem odstavku 22. člena se za besedo »dostop« doda besedilo »ali ponovno uporabo«.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Če so zahtevane informacije na spletu že dostopne in na voljo za ponovno uporabo v odprtem strojno berljivem formatu, skupaj s pogoji za ponovno uporabo, organ prosilca napoti na ustrezno mesto in o tem napravi uradni zaznamek. Ne glede na to, lahko prosilec zahteva ponovno uporabo pod drugačnimi pogoji, od tistih, ki jih je organ navedel ob podatkih.«

Dosedanji drugi, tretji, četrti in peti odstavek postanejo tretji, četrti, peti in šesti odstavek.

Doda se nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Določba prejšnjega odstavka ne velja za muzeje in knjižnice, kadar bi bila identifikacija navedenih oseb povezana z nesorazmernimi stroški.«.

Dosedanji šesti odstavek postane osmi odstavek.

14. člen

Drugi odstavek 25. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Če je zahtevana informacija zavarovana skladno z zakonom, ki ureja avtorsko pravico in je imetnik avtorske ali sorodnih pravic tretja oseba, organ, v primeru iz prejšnjega odstavka, prosilcu omogoči seznanitev z informacijo tako, da mu jo da na vpogled, razen če gre za podatke iz 2. alineje tretjega odstavka 6. člena tega zakona.«

15. člen

V prvem odstavku 27. člena se besedilo »je organ zahtevo zavrnil« nadomesti z besedilom »je organ odločil o zahtevi za dostop ali ponovno uporabo«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) O pritožbi odloča pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja, razen v primeru iz tretjega odstavka 6.c člena tega zakona.«

16. člen

34.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»34.a člen

(cena in drugi pogoji glede ponovne uporabe informacij)

(1) Za ponovno uporabo informacij lahko organ zaračuna ceno, ki ne sme preseči mejnih stroškov za reprodukcijo, zagotavljanje in razširjanje informacij. Pri določitvi mejnih stroškov se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o materialnih stroških za dostop do informacij javnega značaja.

(2) Prejšnji odstavek ne velja:

(a) za organ, od katerega se zahteva, da ustvari prihodek za kritje znatnega dela svojih stroškov, povezanih z izvajanjem svojih javnih nalog; ali

(b) izjemoma za evidenco ali podatkovno zbirko, glede katere se od organa zahteva, da ustvari zadosten prihodek za kritje znatnega dela stroškov njenega zbiranja, priprave, reprodukcije in razširjanja; ali

(c) za knjižnice in muzeje.

(3) V primerih iz točke a in b prejšnjega odstavka se za ponovno uporabo informacij lahko zaračuna cena, ki ne sme preseči stroškov zbiranja, priprave, razmnoževanja in razširjanja informacij ter običajnega donosa vloženih sredstev. Cena mora biti stroškovno naravnana ter določena v običajnem knjigovodskem obdobju ter v skladu s predpisanimi knjigovodskimi pravili za organ. Obračunska podlaga za ceno je informacija javnega značaja, ki jo organ objavi v katalogu informacij javnega značaja in posreduje vsakemu prosilcu, ki to zahteva.

(4) V primerih iz točke a in b drugega odstavka tega člena, se v primeru ponovne uporabe z namenom informiranja, zagotavljanja svobode izražanja, kulture, znanosti in umetnosti in uporabe informacij s strani medijev, uporablja določba prvega odstavka tega člena.

(5) V primeru iz točke c drugega odstavka tega člena velja določba tretjega odstavka, organ pa lahko pri izračunu cene kot upravičene upošteva tudi stroške hrambe in pridobitve pravic.

(6) Predlog za uvrstitev na seznam izjem iz drugega odstavka tega člena poda resorno ministrstvo ali v primeru, da organ ne sodi pod resorno pristojnost nobenega ministrstva, neposredno ministrstvu, pristojnemu za upravo. Ministrstvo seznam organov in evidenc predloži vladi v potrditev.

(7) Poleg obveznih pogojev iz četrtega odstavka 10.b člena tega zakona, lahko organ določi tudi druge pogoje ponovne uporabe, če je to potrebno:

- zaradi zagotavljanja ažurnosti in pravilnosti informacije javnega značaja;
- za pravilno razumevanje informacije javnega značaja;
- zaradi zagotavljanja povratnih informacij uporabnikom oziroma organu;
- zaradi izvajanja uradnih postopkov ali javnih nalog, v katerih namen so bile ustvarjene informacije javnega značaja.

17. člen

Drugi odstavek 36. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Organ vse pogoje glede ponovne uporabe informacij vnaprej posreduje v svetovni splet.«.

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) V primeru zaračunavanja cene za ponovno uporabo informacij na podlagi drugega odstavka 34.a člena tega zakona, mora organ vnaprej določiti in spletno objaviti pogoje, ki pridejo v poštev in ceno, vključno z osnovo za izračun cene. Organ mora vnaprej določiti in spletno objaviti tudi kriterije, na podlagi katerih bo ceno oblikoval v primeru zahteve za ponovno uporabo, ki odstopa od običajne ponovne uporabe.«

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

18. člen

Peti odstavek 36.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»5) Organ javno objavi in posreduje vse predpisane podatke glede podelitve in preverjanja izključne pravice ponovne uporabe informacij organu, pristojnemu za varstvo konkurence, ki vodi evidenco vseh podeljenih izključnih pravic.«

V šestem odstavku se za besedo »člena« doda besedilo »in 36.b člena tega zakona«.

19. člen

Za 36.a členom se doda novi 36.b člen, ki se glasi:

»36.b člen

(izključne pravice zaradi digitalizacije kulturnega gradiva)

(1) Ne glede na določbe prejšnjega člena, lahko muzeji, knjižnice in arhivi za namen digitalizacije podelijo izključno pravico do ponovne uporabe digitaliziranega kulturnega gradiva, vendar najdlje za 10 let z možnostjo podaljšanja; izključna ponovna uporaba se vsakokrat lahko podaljša za nadaljnja 3 leta.

(2) Muzej, knjižnica ali arhiv lahko podeli izključno pravico iz prejšnjega odstavka le s predhodno izvedbo javnega razpisa, pri izbiri pa ima prednost, kdor:

- bo končnim uporabnikom omogočil brezplačen ali cenovno najbolj ugoden dostop do digitaliziranega gradiva;
- bo pravice izključne ponovne uporabe izkoriščal krajši čas;
- bo zagotovil kakovostno digitalno obliko v skladu z veljavnimi standardi;
- izpolnjuje dodatne potrebne pogoje za ravnanje s kulturnim gradivom, ki je predmet digitalizacije.

(3) Nosilec izključne pravice do ponovne uporabe kulturnega gradiva iz prvega odstavka tega člena mora muzeju, knjižnici ali arhivu, ki mu je podelil izključno pravico, zagotoviti brezplačen izvod digitaliziranega kulturnega gradiva. Ta izvod je po poteku izključne pravice do ponovne uporabe na voljo za ponovno uporabo komurkoli, pred potekom izključne pravice pa instituciji, ki je podelila izključno pravico, za izvajanje njenih javnih nalog. Kljub podeljeni izključni pravici lahko institucija, ki je podelila pravico, digitalizira manjši del kulturnega gradiva, ki je predmet pogodbe, zaradi potreb izvajanja javnih nalog.

20. člen

37. člen se spremeni tako, da se glasi:

»37. člen
(letna poročila)

(1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti so dolžni pripraviti letno poročilo o izvajanju tega zakona in ga predložiti ministrstvu do 31. januarja za preteklo leto. Ministrstva morajo v svoja poročila vključiti tudi poročilo o nujenju informacij za ponovno uporabo s strani tistih organov iz svoje pristojnosti, ki razpolagajo z večjimi evidencami oziroma podatkovnimi bazami in jih določi minister, pristojen za upravo.

(2) Vlada predpiše vsebino poročila iz prvega odstavka.

(3) Vlada sprejme skupno letno poročilo o izvajanju tega zakona na podlagi prejetih poročil iz prvega odstavka tega člena enkrat na dve leti, do 31. marca, in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v seznanitev.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

21. člen

Vlada uskladi merila in pogoje za določanje cene iz 34.a člena zakona v roku dveh mesecev od uveljavitve tega zakona.

22. člen

Izključne pravice, ki so jih podelile knjižnice, muzeji ali arhivi in so obstajale 17. julija 2013 in ki ne izpolnjujejo pogojev za izjemo po 36.b členu zakona, se prenehajo uporabljati po poteku pogodbe in v vsakem primeru najkasneje 5 let po uveljavitvi tega zakona.

23. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

S predlogom zakona se v slovenski pravni red na novo prenaša Direktiva 2013/37/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o spremembi direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja.

K 2. členu

V skladu z Direktivo 2013/37/EU morajo države članice spodbujati uporabo odprtih, strojno berljivih formatov, kar je podrobneje opredeljeno v novem 10.b členu predloga zakona. V skladu z navedenimi spremembami se zato tudi v člen, ki opredeljuje pomen izrazov, prenaša spremenjeni 2. člen Direktive (točke 6, 7 in 8). Dokument je v strojno berljivem formatu, če je v datotečnem formatu, ki je strukturiran tako, da programskim aplikacijam omogoča, da v njem zlahka določajo, prepoznajo in izločajo določene podatke. Strojno berljivi podatki so takšni podatki, ki so kodirani v datotekah, ki so strukturirane v strojno berljivem formatu. Strojno berljivi formati so lahko odprti ali lastniški; lahko so formalni standardi ali ne. Kadar so dokumenti, kodirani v datotečnem formatu, ki omejuje samodejno obdelavo, saj iz njih podatkov ni možno ali jih ni možno zlahka izločiti, ne gre za strojno berljivi format.

V sedmem odstavku je podana definicija izraza metapodatek. Gre za opis podatka, informacije oziroma opredelitev podatkovnega vira. Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Ur.l. RS št. 76/05, 119/07 in 95/2011), v 2. členu, že vsebuje določbe glede metapodatkov za spletno objavo podatkov oz. podatkovnih baz v okviru kataloga informacij javnega značaja. Na tej podlagi morajo organi javnega sektorja javne evidence in druge baze podatkov opisati s podatki, ki obsegajo naziv, opis vsebine, območje, na katerega se vsebovani podatki nanašajo, opis načina pridobivanja podatkov, navedbo dostopnosti oz. nedostopnosti podatkov, datum nastanka in pogostost osveževanja podatkov, obliko in jezik zapisa, povezanost vsebovanih podatkov z drugimi javnimi evidencami oziroma podatkovnimi zbirkami oziroma navedbo, da ni takšne povezave.

Izraz kulturno gradivo se navezuje na novi 36.b člen iz predloga zakona, ki ureja izključne pravice v primeru digitalizacije gradiva, s katerim razpolagajo »novi zavezanci« za ponovno uporabo, to so knjižnice, muzeji in arhivi. Direktiva uporablja termin kulturno gradivo, enako tudi predlog zakona. Gre torej za tisto kulturno gradivo, zlasti knjige, revije, časopise, fotografije ter drugo gradivo, ki ima poseben pomen za ohranjanje kulturnega spomina, kolikor predstavlja to gradivo informacije javnega značaja muzejev in knjižnic ali arhivsko gradivo javnih arhivov oziroma organov, ki razpolagajo z arhivskim gradivom v lastni hrambi.

K 3. členu

Ker 5.a člen določa nekatere dodatne izjeme od dostopa, ki posledično pomenijo tudi izjeme od ponovne uporabe, se s predlogom sprememb to izrecno dodaja v relevantne določbe.

Novi drugi odstavek določa posebno varstvo nadzornega postopka, ki ga vodi centralna banka, drug organ pristojen za nadzor trga vrednostnih papirjev, zavarovalniški nadzor ali drug nadzorni organ, specializiran za finančni nadzor, če je nadzorni postopek še v teku. Postopki nadzora Banke Slovenije so predpisani predvsem z določbami Zakona o bančništvu.⁶³ Banka Slovenije odloča o posamičnih zadevah, za katere je pristojna, praviloma po postopku, določenem v ZBan-1, razen če zakon za posamezno vrsto postopka določa drugače. Subsidiarno se za postopek odločanja Banke Slovenije uporabljajo določbe zakona o splošnem upravnem postopku.⁶⁴ S predlagano spremembo bo izvedba navedenih nadzorstvenih postopkov izrecno varovana, na način, da do dokončanja postopka, organ podatkov iz navedenih postopkov, ni dolžan razkriti. Ko je postopek nadzora zaključen, pa organ lahko zavrne dostop le, če bi razkrije zahtevane informacije povzročilo škodo drugi osebi ali če bi to resno ogrozilo izvajanje drugih zakonskih nalog nadzorne institucije, ki je vodila postopek.

⁶³ Uradni list RS št. 131/06 s spremembami in dopolnitvami; ZBan-1.

⁶⁴ Prvi in drugi odstavek 330. člena ZBan-1.

Primerjalno-pravno je izjema v zvezi z nadzornimi postopki javnih organov prisotna tudi v zakonodaji držav članic.⁶⁵

K 4. členu

Obrazložitev novega 6.b člena

S predlogom zakona se pravna ureditev omogočanja ponovne uporabe informacij javnega značaja razširja tudi na določene kulturne institucije kot so muzeji in knjižnice, vključno z visokošolskimi knjižnicami ter arhive (predlog novega 6.b in 6.c člena). V skladu z ureditvijo v Direktivi 2013/37/EU bodo knjižnice in muzeji na podlagi novega 6.b člena podvrženi režimu ponovne uporabe zgolj v zvezi s tistim gradivom, na katerem nobena tretja oseba ni imetnik pravic intelektualne lastnine (in pod pogojem, da gre za javno dostopne informacije javnega značaja). Zato bodo zavezani nuditi predvsem ponovno uporabo gradiva, ki je v javni domeni, torej gradivo, ki ni avtorsko-pravno varovano v skladu z zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice. V zvezi z gradivom, na katerem imajo institucije same pravice intelektualne lastnine (oziroma imetnik katerih je država), režim pravil za ponovno uporabo začne veljati šele, kadar se institucija »odloči« omogočiti ponovno uporabo gradiva. Šteje se, da se je institucija tako odločila, kadar je najmanj enemu prosilcu omogočila ponovno uporabo zahtevanega gradiva ali kadar sama ponovno uporablja gradivo. Glede zaračunavanja za ponovno uporabo bodo za navedene institucije veljala privilegirana pravila.

V tretjem odstavku 6.b člena je določeno, da se za ponovno uporabo informacij javnega značaja muzejev in knjižnic izda upravna odločba. Tretji odstavek 22. člena ZDIJZ namreč predpisuje izdajo odločbe vedno, kadar organ določi pogoje in v primeru informacij javnega značaja muzejev in knjižnic bodo praviloma vedno določeni pogoji (vsaj navedba vira kot predpisuje predvideni četrti odstavek 6.b člena).

Pogoje za ponovno uporabo informacij javnega značaja muzejev in knjižnic bo mogoče določiti v odločbi o ponovni uporabi iz razlogov, ki so navedeni v petem odstavku 6.b člena. Organ bo pogoje lahko predpisal zaradi zagotavljanja celovitosti in avtentičnosti informacij javnega značaja, zaradi zagotavljanja povratnih informacij uporabnikom oziroma organu (npr. osnovni podatki o produktu, ki je bil ustvarjen na podlagi ponovne uporabe informacij), zaradi materialnega varstva in hrambe informacij javnega značaja ali zaradi zagotavljanja kakovosti digitalizacije informacij javnega značaja.

Pomislek, da ne bo mogoče zagotoviti ponovne uporabe informacij oziroma gradiva, ki je v postopku strokovne obdelave, restavriranja, digitalizacije v okviru celotnih fondov ali večjih sklopov gradiva ali je ni mogoče uporabljati zaradi poškodovanosti izvornika, je bil upoštevan v okviru šestega odstavka 6.b člena. Namreč iz četrtega odstavka 5. člena ZDIJZ izhaja, da mora organ "v čim večji meri zagotavljati informacije javnega značaja v elektronski obliki, vendar ni dolžan za potrebe ponovne uporabe informacij javnega značaja zagotavljati pretvorbe iz ene oblike v drugo ali zagotoviti izvlečkov iz dokumentov, kadar bi to pomenilo **nesorazmeren napor** izven preprostega postopka ter tudi ne nadaljevati z ustvarjanjem določenih informacij samo zaradi ponovne uporabe s strani drugih organov ali drugih oseb". Tudi pri obsežnejši digitalizaciji informacij javnega značaja muzejev in knjižnic gre za zahteven projekt (največkrat) z zunanjimi izvajalci in javnim razpisom, pri čemer je predpogoj za izvajanje digitalizacije urejenost fonda/zbirke, celovitost, popisnost (paginacija), ipd. Gre za časovno zamuden in finančno zahteven postopek. Tudi v primeru digitalizacije celotnih fondov ali večjih sklopov gradiva, v času trajanja projekta ni mogoče pravočasno zagotoviti ponovne uporabe. Poleg tega je pomembno tudi to, da kulturna ustanova sama določa prioritete fondov in zbirk za digitalizacijo (glede na različne kriterije, kot so poškodovanost, uporabo, pomembnost ipd.).

Sedmi odstavek 6.b člena omogoča, da se v primeru zahteve za ponovno uporabo večje količine gradiva, podaljša rok za posredovanje gradiva. Predvsem je navedeno aktualno v primeru gradiva, ki

⁶⁵ Glej npr. nizozemski zakon z dne 31.10.1991 (s spremembami in dopolnitvami do dne 20.5.2008), Oddelek 10, drugi odstavek, točka d); estonski zakon z dne 15.11.2000 (s spremembami in dopolnitvami do dne 4.12.2007), § 35, prvi odstavek, točka 2; nemški *Freedom of Information Act* z dne 5.9.2005 (Zvezni uradni list I, stran 2722), Oddelek 3, prvi odstavek, točka d.

je v javni domeni, kjer torej ni pravic intelektualne lastnine arhiva in glede katerega torej organ nima diskrecije ampak naj bi omogočil ponovno uporabo. Direktiva in tudi zakon omogočata podaljšanje roka za izdajo odločbe. Že v 24. členu ZDIJZ je določeno, da se rok za izdajo odločbe lahko podaljša zaradi obsežnosti zahtevanega gradiva ali zaradi izvedbe delnega dostopa (rok 20 delovnih dni in možnost podaljšanja z izdajo sklepa o podaljšanju za dodatnih 30 delovnih dni). Predvidena rešitev zagotavlja izdajo odločbe o ponovni uporabi v maksimalnem roku 50 delovnih dni, z možnostjo, da organ v odločbi o ponovni uporabi določi za posredovanje kopij gradiva daljši časovni termin.

Obrazložitev novega 6.c člena

Drugi odstavek 4. člena ZDIJZ določa, da arhivsko gradivo, ki ga hrani v okviru javne arhivske službe pristojni arhiv ali se hrani v lastni hrambi v skladu z zakonom, ki ureja arhive, ni informacija javnega značaja po ZDIJZ. Smoter navedene določbe je v tem, da je ureditev dostopa javnosti do arhivskega gradiva v celoti urejena v zakonu, ki ureja arhive (ZVDAGA). Na podlagi Direktive 2013/37/EU pa morajo države članice za tisto arhivsko gradivo, ki je javno-dostopno (brez poseganja v obstoječi režim dostopa do tega gradiva) in v zvezi s katerim ne obstajajo pravice intelektualne lastnine tretjih oseb, zagotoviti pravni okvir za omogočanje ponovne uporabe podatkov kot je predviden za muzeje in knjižnice.

Arhivsko gradivo, ki bo prišlo v poštev za ponovno uporabo opredeljuje prvi odstavek 6.c člena. Gre za tisto arhivsko gradivo, ki ga hrani arhiv v okviru izvajanja javne službe ali je v skladu z ZVDAGA v lastnem varstvu, ki je nadalje v skladu z ZVDAGA, prosto dostopno javnosti ter na katerem ni pravic intelektualne lastnine tretjih oseb. Za ponovno uporabo tako opredeljenega arhivskega gradiva se bodo smiselno uporabljale določbe ZDIJZ iz 6.b člena, ki veljajo za ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo knjižnice in muzeji. To predvsem pomeni določbe glede izdaje pisne odločbe o ponovni uporabi, pravila o določitvi pogojev (peti odstavek novega 6.b člena predloga zakona) in cene, interpretaciji nesorazmernega napora pri zagotavljanju gradiva v elektronski obliki, možnosti določitve daljšega termina za posredovanje digitalnih kopij gradiva itd.

V drugem odstavku 6.c člena je v zvezi z arhivskim gradivom določeno, da navedba vira vsebuje ime ali signaturo arhiva ter arhivski fond oziroma zbirko, iz katere je obravnavano arhivsko gradivo.

V tretjem odstavku 6.c člena je določeno, da je pritožba na Informacijskega pooblaščenca mogoča zgolj glede pogojev in cene za ponovno uporabo.

V četrtem odstavku 6.c člena je določena pravica diskrecije v primeru, ko gre za arhivsko gradivo, ki ni v javni domeni, temveč ima na njem pravice intelektualne lastnine arhiv oz. organ, ki ima gradivo v lastnem varstvu v smislu 62. člena ZVDAGA (na enak način kot to za knjižnice in muzeje določa drugi odstavek novega 6.b člena).

K 5. členu

Določba 7. člena ZDIJZ omogoča delni dostop do dokumenta in sicer v primeru, ko je zgolj del dokumenta predmet izjem od dostopa, ki so v ZDIJZ določene v 6. členu in v 5.a členu.

K 6. členu

Predlog predvideva brisanje drugega odstavka 8. člena ZDIJZ, v skladu s katerim je predvideno vzdrževanje s strani Ministrstva za javno upravo in javna objava na svetovnem spletu t.i. centralnega kataloga informacij javnega značaja (v nadaljevanju: CKIJZ). Gre za zbir vseh katalogov informacij javnega značaja vseh zavezanih organov. Vsak organ zavezanec je namreč dolžan redno vzdrževati in na primeren način javno objavljati t.i. katalog informacij javnega značaja s katerimi razpolaga in tako bi ostalo tudi v skladu s predlogom. Katalog posameznega organa zavezanca je objavljen v

okviru spletnih strani tega organa in tu bodo prosilci praviloma tudi iskali informacije, ki se nanašajo na določeni organ. Vendar pa predlagatelj ugotavlja, da CKIJZ, ki je bil zasnovan kot baza vseh katalogov in kot ena izhodiščna točka prosilcem za iskanje informacij javnega značaja, ne služi (več) temu namenu. Po drugi strani CKIJZ v veliki meri pomeni podvajanje dela za organe, ki morajo skrbeti za redno ažuriranje informacij tako na svojih spletnih straneh kot tudi na spletnih straneh CKIJZ. Centralni katalog informacij javnega značaja ne služi svojemu namenu, poleg tega pomeni v veliki meri podvajanje dela za organe, ki morajo skrbeti za redno ažuriranje informacij tako na svojih spletnih straneh kot tudi na spletnih straneh CKIJZ. Zaradi navedenega se CKIJZ ukine, ob tem, da katalogi posameznih organov, ki jih morajo le-ti objavljati na svojih spletnih straneh ostanejo.

K 7. členu

Namen predmetnih določb je spodbuditi organe javnega sektorja, da bi objavljali podatke v odprtih, strojno-berljivih formatih skupaj z metapodatki, na način, da se organe zaveže, da v čim večji meri zagotavljajo podatke v odprtih tehničnih formatih in pod odprtimi licencami za prosto ponovno uporabo na način direktnega prenosa preko spleta. Določbo je potrebno brati ob upoštevanju 3.a člena, ki vsebuje pomene izrazov kot sta strojno-berljiv format in formalni odprti standard. Glede na upravljanje portala, ki predstavlja slovenski interoperabilnostni okvir in del katerega dejansko že je tudi slovenski portal odprtih podatkov (gre za Portal NIO), se z določbo drugega odstavka 10.b člena predloga zakona določi, da je vodenje navedenega portala zakonska obveznost ministrstva, pristojnega za upravo. Portal odprtih podatkov vsebuje tako seznam informacij, evidenc oziroma podatkovnih zbirk iz pristojnosti posameznih organov, kot tudi zbirke kot take oziroma vsaj spletne povezave na portale, kjer so informacije kot take spletno objavljene. Določena je tudi zakonska obveznost organov, da v objavo na portal odprtih podatkov posredujejo seznam evidenc in podatkovnih zbirk iz svoje pristojnosti z ustreznimi metapodatki, ter zbirke odprtih podatkov v strojno berljivem formatu oziroma spletne povezave na portale, kjer so podatki objavljeni.

V petem odstavku je določeno, da metapodatki, opredeljeni v predmetnem členu, predstavljajo uradno besedilo iz upravnega področja v smislu zakona, ki ureja avtorsko in sorodne pravice. To pomeni, da je kakršnakoli uporaba metapodatkov opredeljenih v tem členu prosta in brezplačna.

K 8. členu

za redakcijski popravek, besedilo »prejšnjega člena« je potrebno nadomestiti z referenco na 10. člen.

K 9. členu

Določba 14. člena ureja neformalno zahtevo za dostop ali ponovno uporabo. Ker so izjeme urejene tako v 6. členu ZDIJZ kot tudi v 5.a členu ZDIJZ, se določba smiselno preoblikuje tako, da obsega možnost zavnitve zahteve v vseh primerih, ko gre za varovane podatke po ZDIJZ.

K 10. členu

Z navedeno spremembo se podnaslov poglavja spremeni tako, da iz njega izrecno izhaja, da se nanaša tako na zahtevo za dostop kot tudi na zahtevo za ponovno uporabo.

K 11. členu

V besedilo se izrecno vnese, da gre za pravila postopka, ki se nanašajo tudi na postopek z zahtevo za ponovno uporabo.

K 12. členu

Predlog predvideva, da se v četrtem odstavku črta del, ki je v zvezi s sporočanjem namena ponovne uporabe s strani prosilca po veljavni ureditvi določal, da mora prosilec opredeliti pridobitni oziroma nepridobitni namen. Navedeno razlikovanje je bilo aktualno predvsem zaradi tega, ker je po veljavnem režimu sistem zaračunavanja temeljil na razlikovanju med pridobitnim in nepridobitnim namenom. Kadar je šlo za nepridobitni namen, organ za ponovno uporabo ni smel zaračunati cene. V

skladu s predlogom zakona in skladno z Direktivo 2013/37/EU se zaračunavanje praviloma omejuje na mejne stroške in sicer za kakršenkoli namen (torej ne glede na to ali gre za pridobitni ali nepridobitni namen). Poleg tega je potrebno upoštevati, da kadarkoli gre za uporabo podatkov s strani drugega organa javnega sektorja, gre dejansko za »izmenjavo podatkov med organi« in sploh ne za ponovno uporabo podatkov. V skladu z navedenim predlog spremembe določa brisanje izrecnega razlikovanja med pridobitnim in nepridobitnim načinom ponovne uporabe ob tem, da mora prosilec še vedno opredeliti namen predvidene ponovne uporabe, s čimer so mišljene konkretne aktivnosti za katere bodo podatki ponovno uporabljeni in ki bodo privedli do novih produktov ali storitev z dodano vrednostjo.

Doda se nov peti odstavek, v skladu s katerim se določi domneva, da gre za zahtevo za ponovno uporabo informacij javnega značaja (in ne zahtevo za dostop), v primeru, kadar prosilec zahteva celotno elektronsko zbirko podatkov ali če zahteva informacije javnega značaja z ažuriranjem. Namreč bistvena razlika med dostopom in ponovno uporabo je, da dostop omogoča seznanitev z informacijo, ponovna uporaba pa omogoča nadaljnjo uporabo, analize, primerjave podatkov in ustvarjanje novih produktov in storitev z dodajanjem vrednosti prejetim podatkom.

K 13. členu

V določbo prvega odstavka 22. člena ZDIJZ se izrecno vnese tudi referenca na ponovno uporabo, saj predmetna določba velja tako v primeru zahteve za dostop kot tudi v primeru zahteve za ponovno uporabo.

Doda se nov drugi odstavek, ki določa ravnanje organa v primeru, kadar so zahtevane informacije na spletu na voljo za ponovno uporabo v odprtem strojno berljivem formatu, skupaj s pogoji za ponovno uporabo, organ prosilca napoti na ustrezno mesto in o tem napravi uradni zaznamek. Ne glede na to, lahko prosilec zahteva ponovno uporabo pod drugačnimi pogoji, od tistih, ki jih je organ navedel ob podatkih.

Zaradi novega drugega in sedmega odstavka je potrebno preštevilčenje preostalih odstavkov tega člena.

V skladu z novim sedmim odstavkom muzejem, knjižnicam (in tudi arhivom), v primeru zavrnitve zahteve za ponovno uporabo, v odločbi ni potrebno navesti osebe, ki razpolaga s pravicami intelektualne lastnine ali navesti osebe, od katere je organ pridobil svoj obseg pravic intelektualne lastnine, kadar bi bila identifikacija teh oseb povezana z nesorazmernimi stroški. Takšno določilo je skladno z Direktivo 2013/37/EU.

K 14. členu

Iz veljavne določbe drugega odstavka 25. člena ZDIJZ izhaja, da organ prosilcu ne more omogočiti seznanitve drugače kot z vpogledom, če je zahtevani dokument zavarovan v skladu z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP). Navedena določba bi se dobesedno lahko brala, da organ zavrne posredovanje fotokopije oz. elektronske kopije vsakokrat, ko zahtevani dokument predstavlja avtorskopravno varovano delo, ne glede na to, kdo je imetnik avtorske pravice na tem delu.

Navedeno je v nasprotju z namenom te določbe. Namen je bil namreč varstvo pravic avtorjev – tretjih oseb in ne organa kot takega. To je razvidno tudi ob upoštevanju določbe 2. tč. 6. odst. 6. čl. ZDIJZ, po kateri lahko organ prosilcu zavrne zahtevo za ponovno uporabo zahtevane informacije, če se zahteva nanaša na podatek, zavarovan s pravicami intelektualne lastnine **tretjih oseb**. Če bi torej pri trenutno veljavni ureditvi 2. odst. 25. čl. in 2. tč. 6. odst. 6. čl. uporabili jezikovno razlago teh določb, bi prišli do absurdne situacije, ko organ ne bi smel omogočiti dostopa do zahtevane informacije, ki je avtorsko delo, v obliki fotokopije ali elektronske kopije, moral pa bi dopustiti njeno ponovno uporabo.

V skladu s predlogom zakona se zato določba drugega odstavka 25. člena prilagodi namenu te določbe tako, da se omejitev posredovanja fotokopij oz. elektronskih kopij omogoči le za primere, ko je imetnik avtorske pravice na zahtevani informaciji tretja oseba in ne organ sam.

Poleg tega sprememba določa, da se reprodukcija zahtevane informacije vendarle dovoli tudi v primerih, ko je imetnik avtorske pravice na njej tretja oseba, vendar pa gre za okoljske informacije.

Okoljske informacije so med najbolj pomembnimi informacijami javnega značaja. Zaradi njihove pomembnosti dostop do njih ureja Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega sredstva v okoljskih zadevah (v nadaljevanju Aarhuska konvencija), ki jo je ratificirala tudi Republika Slovenija. Za okoljske informacije zaradi določil te konvencije ne velja nobena izjema od prostega dostopa do informacij javnega značaja po ZDIJZ kot absolutna. Aarhuska konvencija namreč določa, da je treba izjeme od prosto dostopnih informacij razlagati omejevalno ob upoštevanju javnega interesa za razkritje in ob upoštevanju, ali se zahtevane informacije nanašajo na emisije v okolje. Aarhuska konvencija je rezultat mednarodno vse bolj razširjenega prepričanja, da morajo biti od vseh informacij javnega značaja javnosti najbolj dostopne prav okoljske informacije, saj so te ključnega pomena za trajnostni razvoj in učinkovito sodelovanje javnosti pri upravljanju z okoljem. Določilom Aarhuske konvencije sledi tudi Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/2004 s spremembami in dopolnitvami; v nadaljevanju ZVO-1), ki med temeljnimi načeli določa načelo javnosti. Vsakdo ima pravico dostopa do okoljskih podatkov skladno z zakonom. Javnost ima pravico sodelovati v postopkih sprejemanja predpisov, politik, strategij, programov, planov in načrtov, ki se nanašajo na varstvo okolja, skladno z ZVO-1, v postopkih, ki se nanašajo na plane, programe in posege v okolje v drugih državah, ki bi lahko vplivali na okolje v Republiki Sloveniji, skladno z ZVO-1, ter v postopkih izdajanja konkretnih pravnih aktov, ki se nanašajo na posege v okolje, skladno z ZVO-1. Da bi javnost lahko ustrezno izvajala navedene pravice, mora imeti zagotovljen tudi ustrezen dostop do okoljskih informacij. Seznanitev zgolj z vpogledom v določeno okoljsko študijo na primer, ki pomeni običajno zelo obsežno okoljsko dokumentacijo, s katero razpolagajo zavezanci, je zato neprimerna in neustrezna, zagotovo pa bistven omejuje javnost pri izvajanju navedenih pravic po Aarhuski konvenciji in ZVO-1.

Pri tem ne gre zanemariti dejstva, da je zaradi izpolnjevanja namena določb Aarhuske konvencije in ZVO-1 (ki v 110. členu glede dostopa do informacij napotuje na ZDIJZ) tudi ZDIJZ z določbo druge alineje tretjega odstavka 6. člena postavil zakonsko predpostavko, da je prevladujoč interes javnosti za razkritje podatkov podan vselej, ko gre za podatke glede emisij v okolje, odpadkov, nevarnih snovi v obratu ali podatke iz varnostnega poročila in druge podatke, za katere tako določa zakon, ki ureja varstvo okolja. Na ta način je zakonodajalec razširil pravice, ki jih zagotavlja drugi odstavek 6. člena ZDIJZ, saj izkazovanje in dokazovanje prevladujočega interesa javnosti v takšnih primerih ni potrebno.

Ob upoštevanju navedenega je z avtorskimi pravicami tretjih oseb neprimerno in neustrezno omejevati pravico javnosti, da se na ustrezen način seznanijo z običajno obsežno dokumentacijo o okoljskih informacijah. Interes javnosti do ustrezne oblike seznanitve z okoljskimi informacijami namreč v primeru dostopa do informacij javnega značaja nedvomno prevlada nad interesom avtorja, da se zavaruje njegove materialne avtorske pravice do reprodukcije, distribucije in dajanja na voljo javnosti avtorskega dela.

K 15. členu

Gre za spremembe redakcijske narave. Ob uporabi jezikovne razlage trenutno veljavne določbe namreč lahko pride do interpretacije, da naj bi Informacijski pooblaščenec (IP) lahko odločal le o zavrnilih odločbah organov, kar pa ne drži. IP tako odloča tudi o pritožbi zoper stroške, ki jih je za ugoditev zahtevi prosilca zaračunal organ. Prav tako IP odloča o pritožbah stranskih udeležencev zoper odločbe, s katerimi organi ugodijo zahtevkom prosilca. IP pa ima tudi pristojnost odločati o pritožbah zoper pogoje in stroške, ki jih ob ugoditvi zahtevi prosilca za ponovno uporabo informacij postavi oz. zaračuna organ. Glede na navedeno, je treba besedilo določbe prilagoditi tako, da bo ustrezalo dejanskemu stanju in pristojnostim IP v pritožbenih postopkih po ZDIJZ. Posebej je iz pristojnosti IP izvzet primer iz tretjega odstavka novega 6.c člena.

K 16. členu

V skladu z namenom Direktive, je, da kolikor je mogoče, dajo organi podatke na razpolago brezplačno. Če se odločijo za podatke zaračunavati, morajo biti nadomestila omejena na mejne stroške, ki nastanejo pri reprodukciji, zagotavljanju in razširjanju dokumentov. V primeru fizičnega razširjanja nedigitalnih dokumentov se lahko nadomestila izračunajo na podlagi vseh zgornjih kategorij stroškov. Mejni stroški pomenijo stroške reprodukcije in posredovanja dodatne fizične kopije

določenega dokumenta. V spletnem okolju je nekoliko drugače, skupno nadomestilo je omejeno na tiste stroške, ki so neposredno povezani z vzdrževanjem in delovanjem infrastrukture (elektronske zbirke podatkov), in so odvisni od zneska, potrebnega za reprodukcijo dokumentov in njihovo zagotavljanje **še enemu** ponovnemu uporabniku. Glede na to, da so povprečni stroški upravljanja zbirke podatkov nizki in se še znižujejo, je pričakovani znesek blizu ničle (gre za neposredni strošek izdelave in elektronskega posredovanja še ene digitalne kopije dokumenta).

Novi 34.a člen tako glede zaračunavanja cene za ponovno uporabo določa pravilo mejnih stroškov, ki nastanejo pri reprodukciji, zagotavljanju in razširjanju dokumentov. Pravilo mejnih stroškov izjemoma ne bo zavezovalo organov, od katerih se zahteva, da ustvarijo prihodek za kritje znatnega dela svojih stroškov, povezanih z izvajanjem svojih javnih nalog (torej razliko, ki je ne pridobijo iz proračuna). Prav tako se izjemoma ne bo uporabljalo za tiste evidence oziroma baze podatkov, v zvezi s katerimi mora organ ustvarjati prihodek, dovolj velik za kritje znatnega dela stroškov povezanih z zbiranjem, produkcijo in razširjanjem take evidence. Pod take dokumente, naj bi predvsem lahko sodile velike baze podatkov, v vzpostavitev katerih so bila vložena velika sredstva in ki poleg tega povzročajo tudi velike stroške vzdrževanja. V takšni primerih bo torej mogoče zaračunavanje stroškov po t.i. **metodi povračila (vseh) stroškov**. Cena se bo teh primerih izjemoma lahko zaračunala vendar zgolj za ponovno uporabo informacij v t.i. pridobitne namene, ne pa v primeru uporabe z namenom informiranja, zagotavljanja svobode izražanja, kulture in umetnosti in uporabe informacij s strani medijev. Tako predvidena ureditev za izjeme ustreza veljavnim pravilom zaračunavanja za ponovno uporabo informacij javnega značaja **za pridobitne namene** kot je določena v veljavnem 34.a členu ZDIJZ in natančneje določena z Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (Uradni list RS, št. [76/05](#), [119/07](#) in [95/11](#)).

Glede zaračunavanja za ponovno uporabo informacij oziroma gradiva muzejev in knjižnic (ter arhivov) bodo prav tako veljala pravila, ki so blizu veljavnim pravilom zaračunavanja za ponovno uporabo informacij. Dodatno se tem institucijam priznavajo tudi stroški "hrambe gradiva" in "pridobitve pravic". Namreč kot izhaja iz uvodnih določb Direktive 2013/37/EU bi morali imeti knjižnice, muzeji in arhivi možnost, da zaračunavajo več kot mejne stroške za ponovno uporabo gradiva, da njihovo normalno delovanje ne bi bilo ovirano.

V šestem odstavku so opredeljeni pogoji ponovne uporabe, od tega sta dva obvezna: identifikacija vira (*Javne informacije RS* in naziv organa) ter uporaba skladna z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov. Druge pogoje lahko organ določi v upravni odločbi, kolikor je to potrebno zaradi razlogov navedenih v tem odstavku. Gre za prenos veljavne določbe 26. člena Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Ur.l. RS št. 76/05, 119/07 in 95/2011),

K 17. členu

Z določbo se prenaša določbe 7. člena Direktive, ki zasleduje načelo transparentnosti glede nadomestila in drugih pogojev za ponovno uporabo informacij. Glede standardnih nadomestil za ponovno uporabo dokumentov, ki jih hranijo organi javnega sektorja, se veljavni pogoji in dejanski znesek teh nadomestil, vključno z osnovo za izračun teh plačil, predhodno pripravijo in objavijo, če je mogoče in primerno po elektronski poti. V drugih primerih, torej kadar gre za primere, ki presegajo standardna nadomestila, zadevni organ javnega sektorja vnaprej navede dejavnike, ki se bodo upoštevali pri njihovem izračunu. Zadevni organ javnega sektorja navede tudi način, kako se ta nadomestila izračunajo glede na zahtevek za ponovno uporabo.

K 18. členu

Podeljivanje izključnih pravic za ponovno uporabo informacij je bistvenega pomena predvsem z vidika varstva prava konkurence. Dejstvo je namreč, da s podelitvijo takšne pravice pride do omejevanja konkurence na trgu ponovno uporabljenih informacij – tisti, ki mu je podeljena izključna pravica od ponovne uporabe informacij organa, ima dejansko monopol na tem trgu. Kot tudi izhaja iz uvodne določbe št. 29 Direktive, je treba pri določanju načel za ponovno uporabo dokumentov spoštovati pravila konkurence in se izogibati izključnim sporazumom med organi javnega sektorja in zasebnimi partnerji. Vendar pa je izključna pravica do ponovne uporabe nekaterih dokumentov

javnega sektorja včasih potrebna zaradi zagotavljanja storitev v javnem interesu. To se lahko med drugim zgodi, če noben komercialni založnik ne bi hotel objaviti podatkov brez take izključne pravice. Zaradi upoštevanja tega pomisleka Direktiva dopušča izključne ureditve pod pogojem, da so predmet rednih pregledov, kadar je izključna pravica potrebna za zagotavljanje storitev v javnem interesu. Hkrati pa Direktiva določa, da morajo biti ureditve, ki podeljujejo izključne pravice, pregledne in javno objavljene. Glede na navedeno, IP meni, da bi moral evidenco podeljenih izključnih pravic voditi organ, ki je pristojen za nadzor nad pravili varstva konkurence.

K 19. členu

V uvodnih določbah Direktive 2013/37/EU je navedeno, da je potrebno ustrezno upoštevati trenutne razlike v državah članicah glede digitalizacije kulturnih virov, ki jih ni bilo mogoče učinkovito razrešiti na podlagi sedanjih pravil o izključnih dogovorih. Med knjižnicami, vključno z visokošolskimi knjižnicami, muzeji, arhivi in zasebni partnerji so sklenjeni številni dogovori o sodelovanju, ki vključujejo digitalizacijo kulturnih virov in zasebnim partnerjem dajejo izključne pravice. V praksi se je pokazalo, da taka javno-zasebna partnerstva lahko omogočajo ustrezno uporabo kulturnih zbirk, hkrati pa pospešujejo dostopnost kulturne dediščine za javnost. Kadar je torej določena izključna pravica povezana z digitalizacijo kulturnih virov, bo morebiti potrebno določeno obdobje izključnosti, da se zasebnemu partnerju lahko povrne naložba.

Navedeno obdobje pa bi vseeno moralo biti omejeno in čim krajše, da se spoštuje načelo, po katerem bi moralo javno dostopno gradivo ostati dostopno javnosti tudi po digitalizaciji. Na splošno obdobje trajanja izključne pravice za digitalizacijo kulturnih virov ne bi smelo trajati več kot 10 let. Obdobje izključnosti, daljše od 10 let, bi moralo biti predmet pregleda, pri katerem bi upoštevali tehnološke, finančne in upravne spremembe v okolju po sklenitvi ureditve. Poleg tega bi moralo vsako javno zasebno partnerstvo za digitalizacijo kulturnih virov partnerski kulturni instituciji zagotoviti vse pravice glede uporabe digitaliziranih kulturnih virov po koncu veljavnosti ureditve. Pri pripravi določb (predvsem glede potrebe po javnem razpisu) je bilo upoštevano tudi Priporočilo Komisije z dne 27.10.2011 o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva ter njegovi digitalni hrambi (2011/711/EU).

V tretjem odstavku novega 36.b člena je določeno, da mora nosilec izključne pravice muzeju, knjižnici ali arhivu, ki mu je podelil izključno pravico, zagotoviti brezplačen izvod digitaliziranega kulturnega gradiva. Ta izvod je po poteku izključne pravice na voljo za ponovno uporabo komurkoli, pred potekom izključne pravice pa instituciji, ki je podelila izključno pravico, za izvajanje njenih javnih nalog. Kljub podeljeni izključni pravici lahko institucija, ki je podelila pravico, digitalizira manjši del kulturnega gradiva, ki je predmet pogodbe, zaradi potreb izvajanja javnih nalog.

K 20. členu

V skladu z določbo novega 13. člena Direktive, mora Komisija izvesti oceno prenosa direktive, njene implementacije ter njenih učinkov pred 18.7.2018. V ta namen morajo države članice na vsake tri leta pripraviti poročilo o razpoložljivosti informacij oziroma podatkov javnega sektorja za ponovno uporabo ter o pogojih za ponovno uporabo in o pravnih sredstvih, ki so na voljo proslcem za ponovno uporabo. Države članice bodo morale posebej pripraviti pregled implementacije 6. člena Direktive kar zadeva izjemo glede zaračunavanja nad mejnimi stroški. Predlog zakona navedeno upošteva na način, da zavezuje resorna ministrstva, da zase in za organe iz svoje pristojnosti, ki vodijo ali upravljajo večje baze podatkov, vsako leto ob letnem poročilu o izvajanju ZDIJZ, poročajo tudi o razpoložljivosti informacij oziroma podatkov javnega sektorja za ponovno uporabo, o pogojih za ponovno uporabo ter o zaračunavanju za ponovno uporabo podatkov. Navedeno bo podrobneje urejeno s spremembami in dopolnitvami Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja. Medtem ko že veljavna ureditev določa, da zavezanci za letno poročilo poročajo vsako leto, se na podlagi predloga zakona določi, da vlada sprejme Skupno letno poročilo o izvajanju ZDIJZ na vsake dve leti.

K 21. členu

V skladu z navedeno določbo mora Vlada spremembe zakona ustrezno prenesti v podzakonski akt, kar pomeni pripravo Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja v treh mesecih po uveljavitvi zakona.

K 22. členu

Uveljavitev zakona je predvidena v 15 dneh po objavi v Uradnem listu.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon ureja postopek, ki vsakomur omogoča prost dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb (v nadaljnjem besedilu: organi).

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednje direktive Evropske skupnosti: Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o javnem dostopu do okoljskih informacij in razveljavitvi Direktive 90/313/EGS in direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja.

(3) (črtan).

3.a člen (pomen izrazov)

(1) Izraz večinski delež ima enak pomen, kot v zakonu, ki ureja gospodarske družbe.

(2) Izraz organ upravljanja pomeni organ, ki izvršuje upravljavska upravičenja v drugi pravni osebi zasebnega prava, ki ni gospodarska družba.

(3) DUTB pomeni družbo za upravljanje terjatev bank, ki je ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja ukrepe Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank.

5.a člen (izjeme glede omejitev pravic strank, udeležencev ali oškodovancev v postopkih in varovanje tajnosti vira)

(1) Organ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije, če se zahteva nanaša na podatek, glede katerega je dostop v skladu z zakonom prepovedan ali omejen tudi strankam, udeležencem ali oškodovancem v sodnem, upravnem ali z zakonom določenem nadzornem postopku.

(2) Organ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije, če se zahteva nanaša na podatek, glede katerega zakon določa varovanje tajnosti vira.

7. člen (delni dostop)

Če dokument ali njegov del le delno vsebuje informacije iz prejšnjega člena in jih je mogoče izločiti iz dokumenta, ne da bi to ogrozilo njihovo zaupnost, pooblaščenca oseba organa izloči te informacije iz dokumenta ter seznaniti prosilca z vsebino oziroma mu omogoči ponovno uporabo preostalega dela dokumenta.

8. člen (katalog informacij javnega značaja)

(1) Vsak organ je dolžan redno vzdrževati in na primeren način javno objavljati (uradno glasilo organa, svetovni splet, ipd.) ter dati na vpogled prosilcu po vsebinskih sklopih urejen katalog informacij javnega značaja, s katerimi razpolaga.

(2) Ministrstvo, pristojno za upravo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) je dolžno redno vzdrževati in na svetovnem spletu javno objavljati državni katalog informacij javnega značaja, ki združuje informacije iz posameznih katalogov iz prejšnjega odstavka.

(3) Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena so poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava dolžni na svojih spletnih straneh objaviti kontaktne podatke osebe ali oseb, pristojnih za posredovanje informacij javnega značaja.

11. člen (predpis vlade)

Vlada podrobneje predpiše, kaj se šteje za podatke iz dokumenta, ki je v postopku izdelave (9. točka prvega odstavka 6. člena tega zakona), način priprave in objave kataloga informacij javnega značaja (8. člen tega zakona), vrste informacij iz 7. točke prvega odstavka prejšnjega člena in način posredovanja informacij javnega značaja v svetovni splet.

14. člen (neformalna zahteva)

(1) Če prosilec zahteva dostop do informacije javnega značaja ali ponovno uporabo z neformalno zahtevo, je organ dolžan prosilcu omogočiti dostop do informacij javnega značaja ali ponovno uporabo, razen če gre za podatke iz prvega ali šestega odstavka 6. člena tega zakona.

(2) Če organ zadevi ugodí, prosilcu nemudoma omogoči seznanitev z vsebino zahtevane informacije tako, da mu jo da na vpogled, ali tako, da mu zagotovi njen prepis, fotokopijo ali elektronski zapis, oziroma mu omogoči ponovno uporabo.

(3) Če prosilec zahteva, da se mu da informacija na vpogled, je organ dolžan omogočiti prosilcu vpogled tako, da ima prosilec dovolj časa, da se seznaní z njeno vsebino.

(4) Neformalna zahteva iz prvega odstavka se ne šteje za vlogo v upravnem postopku v smislu zakona, ki ureja upravni postopek.

15. člen (pravila postopka)

(1) O pisni zahtevi (v nadaljnjem besedilu: zahteva) za dostop do informacije javnega značaja odločajo organi v postopku, ki ga določa ta zakon.

(2) Za vprašanja postopka s pisno zahtevo, ki niso urejena s tem zakonom, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

17. člen (obvezna vsebina zahteve)

(1) Zahteva mora vsebovati navedbo organa, kateremu se pošilja, osebno ime, firmo ali ime pravne osebe, navedbo o morebitnem zastopniku ali pooblaščenцу ter naslov prosilca oziroma njegovega zastopnika ali pooblaščenca.

(2) V zahtevi za dostop do informacij javnega značaja mora prosilec opredeliti:

1. informacijo, s katero se želi seznaniti,
2. na kakšen način se želi seznaniti z vsebino zahtevane informacije (vpogled, prepis, fotokopija, elektronski zapis).

(3) Prosilcu ni treba pravno utemeljiti zahteve, ali izrecno označiti, da gre za zahtevo za dostop do informacije javnega značaja. Če iz narave zahteve izhaja, da gre za zahtevo za dostop do informacije javnega značaja po tem zakonu, organ obravnava zahtevo po tem zakonu.

(4) V zahtevi za ponovno uporabo informacij javnega značaja mora prosilec opredeliti:

1. informacijo, ki jo želi ponovno uporabiti;
2. na kakšen način želi prevzeti vsebino zahtevane informacije (klasičen ali elektronski zapis ter praviloma tudi oblika in nosilec zapisa);
3. za kakšen namen želi informacijo ponovno uporabiti (pridobitni oziroma nepridobitni namen).

22. člen (odločba)

(1) Če organ zahtevi za dostop ugotovi, ne izda posebne odločbe, temveč o tem napravi uradni zaznamek.

(2) Če organ zahtevo za dostop delno ali v celoti zavrne, o tem izda pisno odločbo.

(3) O zahtevi za ponovno uporabo organ izda pisno odločbo, če za ponovno uporabo zaračuna ceno ali določi druge pogoje v skladu s tem zakonom.

(4) Zavrnilna odločba mora poleg ostalih sestavin vsebovati tudi obrazložitev razlogov, zaradi katerih je bila zahteva zavrnjena, ter pouk o pravnem sredstvu.

(5) Če organ zahtevo delno ali v celoti zavrne na podlagi določbe 2. točke petega odstavka 6. člena tega zakona, mora v odločbi navesti osebo, ki razpolaga s pravicami intelektualne lastnine ali vsaj navesti osebo, od katere je organ pridobil svoj obseg pravic intelektualne lastnine.

(6) Če organ v roku iz 23. člena tega zakona ne omogoči prosilcu dostopa do informacije in če tudi ne izda in ne vroči prosilcu odločbe o zavrnitvi ali odločbe o odobritvi ponovne uporabe informacij javnega značaja, se šteje, da je zahtevo zavrnil.

25. člen (dostop do informacije)

(1) Če organ zahtevi ugotovi, prosilcu nemudoma omogoči seznanitev z vsebino zahtevane informacije tako, da mu jo da na vpogled ali tako, da mu zagotovi njen prepis, fotokopijo ali elektronski zapis.

(2) Če je zahtevana informacija zavarovana skladno z zakonom, ki ureja avtorsko pravico, organ, v primeru iz prejšnjega odstavka, prosilcu omogoči seznanitev z informacijo tako, da mu jo da na vpogled.

(3) Če prosilec zahteva, da se mu da informacija na vpogled, je organ dolžan omogočiti prosilcu vpogled tako, da ima prosilec dovolj časa, da se seznanil z njeno vsebino.

(4) Če prosilec meni, da informacija, s katero se je seznanil, ni informacija javnega značaja, ki jo je navedel v zahtevi, lahko zahteva od organa, da mu omogoči seznanitev z informacijo javnega značaja, ki jo je navedel v zahtevi. Organ mora odločati o zahtevi iz prejšnjega stavka nemudoma, najkasneje pa v roku 3 delovnih dni.

(5) Vlada podrobneje predpiše način posredovanja informacij javnega značaja.

27. člen (pravica do pritožbe)

- (1) Zoper odločbo, s katero je organ zahtevo zavrnil, ter zoper sklep, s katerim je organ zahtevo zavrgel, ima prosilec pravico do pritožbe.
- (2) Prosilec ima pravico do pritožbe tudi v primeru iz četrtega odstavka 25. člena tega zakona ali če ne dobi informacije v obliki, ki jo je zahteval v skladu z drugim in četrtem odstavkom 17. člena.
- (3) O pritožbi odloča pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja.
- (4) Postopek s pritožbo se izvaja po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.
- (5) V pritožbenem postopku na podlagi pritožbe iz četrtega odstavka 26.a člena tega zakona pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja zahteva od poslovnega subjekta pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava, da mu pošlje vse dokumente, ki se tičejo zadeve oziroma navede razloge, zaradi katerih ni odločil v zakonitem roku.
- (6) Če pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja v pritožbenem postopku iz prejšnjega odstavka ugotovi, da je pritožba utemeljena, odloči tudi o zahtevi za dostop do informacij javnega značaja poslovnega subjekta.

34.a člen

(cena in druge zahteve glede ponovne uporabe informacij)

- (1) Za ponovno uporabo informacij v pridobitne namene, razen v primeru uporabe z namenom informiranja, zagotavljanja svobode izražanja, kulture in umetnosti in uporabe informacij s strani medijev lahko organ zaračuna ceno.(2) Cena ne sme preseči stroškov zbiranja, priprave, razmnoževanja in razširjanja informacij ter običajnega donosa vloženih sredstev. Cena mora biti stroškovno naravnana ter določena v običajnem knjigovodskem obdobju ter v skladu s predpisanimi knjigovodskimi pravili za organ. Obračunska podlaga za ceno je informacija javnega značaja in jo organ v skladu s tem zakonom posreduje vsakemu prosilcu, ki to zahteva.
- (3) Organ ne zaračuna ponovne uporabe informacij, če jih v svetovni splet posreduje brezplačno.

36. člen

(objava stroškovnika in cene)

- (1) Vsak organ mora stroškovnik iz prejšnjega člena objaviti v svojem katalogu informacij javnega značaja ter ga dati na vpogled vsakemu prosilcu.
- (2) Organ praviloma vse pogoje glede ponovne uporabe informacij, običajno ceno iz prvega odstavka 34.a člena ter obračunske podlage, ki jih bo upošteval pri posebnih zahtevah za ponovno uporabo informacij, vnaprej posreduje v svetovni splet.
- (3) Organ je dolžan prosilca opozoriti na plačilo stroškov in, če prosilec to zahteva, mu mora organ vnaprej sporočiti višino stroškov, ki mu jih bo zaračunal za posredovanje informacij.
- (4) Če se zahteva prosilca nanaša na informacijo večjega obsega, lahko organ zahteva od prosilca vnaprejšnji polog odmerjenega zneska za kritje stroškov posredovanja zahtevane informacije.

36.a člen

(prepoved diskriminacije)

- (1) Cena iz 34.a člena ali drugi pogoji glede ponovne uporabe informacij javnega značaja ne smejo povzročiti diskriminacije med prosilci znotraj iste ali primerljivih kategorij ponovne uporabe informacij.

(2) Če organ uporablja informacije za dejavnost, ki ni del njegovih uradnih nalog, javnega pooblastila ali javne službe, veljajo zanj enaka cena in drugi pogoji glede ponovne uporabe informacij javnega značaja, kot to velja za druge osebe.

(3) Ponovna uporaba informacij je po enaki ceni in pod enakimi drugimi pogoji dovoljena in omogočena vsem prosilcem. Števila prosilcev, ki jim organ dovoli ponovno uporabo informacij, ni dovoljeno omejevati. Organ s pogodbo ali kakršnimkoli drugačnim dogovorom ali odločitvijo ne sme prosilcu zagotoviti takšne ponovne uporabe informacij, ki bi izključevala ponovno uporabo informacij s strani tretjih oseb.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko organ podeli izključno pravico ponovne uporabe informacij, če je to neogibno potrebno za izvajanje javne službe ali drugih storitev v javnem interesu. Potrebnost izključne pravice organ redno preverja najmanj vsaka tri leta, o čemer izda poseben sklep. Zoper sklep organa je dovoljena pritožba.

(5) Organ javno objavi in posreduje pooblaščenцу vse predpisane podatke glede podelitve in preverjanja izključne pravice ponovne uporabe informacij. Pooblaščenec vodi evidenco vseh podeljenih izključnih pravic.

(6) Vlada podrobneje predpiše pogoje glede ponovne uporabe informacij in podeljevanja izključnih pravic iz četrtega odstavka tega člena ter vsebino in način javnih objav ter evidence v zvezi s tem.

37. člen (letna poročila)

(1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti so dolžni pripraviti letno poročilo o izvajanju tega zakona in ga predložiti ministrstvu do 31. januarja za preteklo leto.

(2) Vlada predpiše vsebino poročila iz prejšnjega odstavka.

(3) Vlada sprejme skupno letno poročilo o izvajanju tega zakona na podlagi prejetih poročil iz prvega odstavka tega člena do vsakega 31. marca za preteklo leto in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v seznanitev. Sprejeto skupno letno poročilo vlada objavi na spletu.

**VPRAŠALNIK GLEDE PONOVNE UPORABE PO ZDIJZ
ZA ORGANE JAVNEGA SEKTORJA**

Namen zbiranja podatkov:

Analiza stanja in presoja učinkov

v postopku implementacije Direktive EU 2013/37/EU ter priprava končnega predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ-E)

---

1. Naziv organa in spletni naslov Kataloga za dostop do informacij javnega značaja:

_____

2. Neposredni/posredni proračunski uporabnik/ drugo (navedite):

_____

3. Pravna podlaga za delovanje organa:

_____

4. Seznam javnih nalog organa:

5. Seznam evidenc (registrov oziroma baz podatkov), ki jih vodi organ ter pravne podlage⁶⁶:

-
-
-

6. Seznam evidenc (registrov oziroma baz podatkov), za katere organ že omogoča ponovno uporabo in skupno število ugodenih zahtevkov za ponovno uporabo v letu 2014:

- evidence za ponovno uporabo:
- število ugodenih zahtevkov za brezplačno ponovno uporabo:
- število ugodenih zahtevkov za ponovno uporabo proti plačilu:

7. Seznam evidenc oziroma baz podatkov, ki se spletno objavljene in na voljo za enostavno in brezplačno ponovno uporabo (na spletni strani organa ali na spletni strani »NIO«⁶⁷ MJU)

-
--

8. Viri financiranja organa (proračun, storitve lastne dejavnosti, ponovna uporaba po ZDIJZ, druge storitve na trgu.....). Opišite podatke za leto 2014 (skupna višina sredstev in zneski po posameznih področjih):

- Skupni znesek virov financiranja za leto 2014:

- Proračun ali program financiranja ministrstva:
- Ponovna uporaba podatkov po ZDIJZ:
- Lastna dejavnost:

---

⁶⁶ Lahko seznam v prilogi.

⁶⁷ Nacionalni interoperabilnostni okvir: portal NIO: <https://nio.gov.si/nio/>

- Tržne storitve:
- Drugo:

Opišite drugo:

9. Seznam morebitnih cenikov storitev za zaračunavanje različnih storitev kot npr. po ZDIJZ, storitve lastne dejavnosti, tržne storitve ipd... (seznam in priloge vprašalniku), ki se kakorkoli nanašajo na obdelavo, ažuriranje in posredovanje kakršnikoli informacij, ki obstajajo v fizičnem oziroma elektronskem sistemu (vključno z registri oziroma informatiziranimi bazami podatkov). Poleg cenika navedite še pravno podlago za zaračunavanje.
- -
  -
10. Viri financiranja v zvezi s posamezno evidenco oziroma zbirko podatkov (če se podatki po posameznih evidencah vodijo) :

11. Na podlagi predvidenih sprememb ZDIJZ (predlog novele ZDIJZ-E), kako načrtujete, da bo potekalo zagotavljanje ponovne uporabe informacij javnega značaja oz. informatiziranih baz podatkov pri organu (brezplačno, zaračunavanje mejnih stroškov, zaračunavanje ponovne uporabe v skladu z izjemo)⁶⁸. Posebej navedite, če menite, da evidence oz. baze s katerimi razpolaga organ, sodijo med izjeme predvidene v predlogu spremenjenega 34.a člena ZDIJZ.

12. Kolikor menite, da pride v poštev izjema iz predloga spremenjenega 34.a člena ZDIJZ glede zaračunavanja, navedite razloge za morebitno »obvezo« pridobivanja sredstev iz drugega vira kot iz proračuna za vodenje posameznih zbirk podatkov (viri: pravne podlage, letni načrt ipd...) in na tej podlagi tudi razlogi za potrebno po zaračunavanju cene za ponovno uporabo podatkov s strani uporabnikov.

13. Ali je podeljena kakšna pravica izključne ponovne uporabe podatkov za določeno evidenco? Če da, koliko in komu?

14. Kako načrtujete, da bo potekalo zagotavljanje »odprtih« informatiziranih baz podatkov (preko spleta, NIO...) po implementaciji Direktive 2013/37/EU in spremembi zakona? Katere evidence iz področja delovanja organa, menite, da bi prišle v poštev za spletno objavo v odprtem formatu :

Opišite drugo problematiko oziroma izzive, ki jo zaznate ob spremembi zakonodaje:

IZPOLNJEN VPRAŠALNIK, SKUPAJ Z MOREBITNIMI PRILOGAMI POŠLJITE NA E-NASLOV MINISTRSTVA ZA JAVNO UPRAVO: gp.mju@gov.si, DO KONCA JAVNE OBRAVNAVE OSNUTKA SPREMEMBE ZDIJZ IN SICER NAJKASNEJE DO 15. MAJA 2015.

[Več informacij o predlogu spremembe zakona in pripravi odgovorov dobite na MJU, Služba za transparentnost, integriteto in politični sistem, na tel. št. 01 478 8521.](#)

⁶⁸ Obrazložitev: Navedite posamično po bazah podatkov ali v celoti za vse informacije v fizični ali informatizirani obliki. Zaračunavanje mejnih stroškov pomeni zgolj zaračunavanje materialnih stroškov za dostop do IJZ, zaračunavanje ponovne uporabe v skladu z izjemo pa po trenutno veljavni ureditvi pomeni uporabo sistema zaračunavanje za pridobitni namen).